ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЎЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР.

№ 63 (1597) | Пятніца, 11 жніўня 1961 года | Цана 4 кап.

ПРАВІЛЬНА, МІКІТА СЯРГЕЕВІЧ! — ГАВОРАЦЬ САВЕЦКІЯ ЛЮДЗІ

Хто чытаў выступленні і прамовы дзяржаўных дзеячоў Захаду, не мог не заўважыць адну іх якасць, якую хочацца назваць словаблуддзем. Такое ўражанне, быццам цябе хочуць, як шчупака, павадзіць на спінінгу да страты сіл, каб потым, са змучаным да канца, лягчэй было саўладаць. І куды толькі ні павядуць — і да ўсявышняга, і на той свет, адно — ніяк не пушчаюць не грэшную зямлю, на дарогу праўды. А ўрэшце — што ж зробіш іншае, калі трэба чорнае выдаць за белае і наадварот.

І вось — голас кіраўніка Савецкай краіны. Ясна, упэўнена, шчыра і — да канца пераканаўча. Таму што не логіка сафізмаў пануе ў ім, а логіка жыцця, гісторыі, вялікай чалавечай праўды.

Седзячы вечарам сёмага жніўня ля тэлевізараў і радыёпрыёмнікаў, чытаючы назаўтра ў газетах выступленне Мікіты Сяргеевіча Хрушчова, прысвечанае ўнутранаму і міжнароднаму становішчу нашай дзяржавы, савецкія людзі яшчэ раз адчулі, як суладна б'юцца іх сэрцы з сэрцам роднай партыі. Тое, што сказаў М. С. Хрушчоў, адзываецца поўнай згодай у глыбінях душы кожнага сумленнага чалавека.

З пачуццём радасці і гордасці гаварыў Мікіта Сяргеевіч аб добрых справах у нашай прамысловасці і сельскай гаспадарцы, аб бяспрыкладным подзвігу касманаўта Германа Цітова, аб бліскучых перспектывах, якія адкрывае перад чалавецтвам праект новай Праграмы нашай партыі. І гэтую гордасць і радасць падзялялі мы ўсе. Іронія гучала ў яго голасе, калі ён гаварыў аб імперыялістычных клікушах, якія ўжо неаднаразова селі ў галёш, прадракаючы нязбытнасць нашых планаў. І мы таксама не маглі не настроіцца на іранічны лад. З гневам і абурэннем выкрываў ён антычалавечую палітыку імперыялістычных заправілаў, якія хочуць зноў кінуць свет у крывавую бойню. І гэта — гнеў і абурэнне ўсяго савецкага народа.

Пачуццё шчырай удзячнасці роднай партыі і ўраду за нястомны клопат аб міры на зямлі, аб светлай будучыні чалавецтва, жаданне ўрачыста заявіць аб непахіснай вернасці справе камунізма, рашучы пратэст супраць крывавых замыслаў падпальшчыкаў вайны прывялі савецкіх людзей на мітынгі і сходы, якія магутнай хваляй пракаціліся ў гэтыя дні па гарадах і вёсках краіны.

Сваё важкае слова сказалі на іх і працоўныя Савецкай Беларусі — рэспублікі ратнай і будаўнічай славы.

Выступленні ўдзельнікаў і рэзалюцыі сходаў і мітынгаў прасякнуты бязмежнай верай у мудрасць міралюбівай палітыкі Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада, гатоўнасцю падтрымліваць і ажыццяўляць яе да канца.

— Пад кіраўніцтвам любімай ленінскай партыі, — заявіў на мітынгу калектыву магілёўскага завода «Электрарухавік» кіраўнік брыгады камуністычнай працы Л. Вяракса, — мы паспяхова будуем светлы будынак камунізма, асвойваем касмічную прастору. Мы бязмежна любім сваю Радзіму, ганарымся яе выдатнымі поспехамі. І няхай ведаюць імперыялісты Захаду, што, калі яны адважацца развязаць новую вайну, то ў магутным сацыялістычным лагеры знойдзецца даволі сродкаў, каб да канца знішчыць іх.

Нам не патрэбна вайна. Мы ўпэўнены ў перамозе нашага ладу шляхам мірнага эканамічнага спаборніцтва з капіталізмам. Савецкі народ хоча сустракацца з іншымі народамі не на полі бою, а на кірмашах і творчых канферэнцыях, урачыстых дэманстрацыях і за бяседнымі сталамі. Пасылаць на чужую тэрыторыю не ракеты з вадароднымі і атамнымі галоўкамі, а паязды дружбы. Напаўняць эфір не сігналамі ваеннай трывогі, а сігналамі касмічных караблёў. Абменьвацца з іншымі краінамі не поўнымі трывогі нотамі і мемарандумамі, а поўнымі гуманных пачуццяў кнігамі і кінафільмамі. Мы хочам, каб над палямі, якім прызначана радзіць хлеб, ліўся не смяротны свінец, а толькі жыватворчы дождж.

Мы не толькі хочам гэтага, але і патрабуем і дабіваемся, добра ведаючы свае сілы і магчымасці, глыбока ўсведамляючы сваю адказнасць перад народамі ўсяго зямнога шара. Погляды прагрэсіўнага чалавецтва скіраваны сёння на краіны сацыялістычнага лагера. У ім бачаць людзі абаронцу будучыні, на яго спадзяюцца, калі задумваюцца аб сваім заўтрашнім дні, аб сваёй бяспецы, аб шчасці сваіх нашчадкаў.

Савецкаму народу не раз даводзілася ўжо спыняць крывавую руку імперыялізму, занесеную над светам. Гэта нялёгка, гэта дастаецца калі не шматлікімі жыццямі, то надзвычайным напружаннем энергіі, волі, патрабуе вялікіх матэрыяльных ахвяр. Але ён, наш народ, выхаваны партыяй Леніна ў духу палымянага патрыятызму і інтэрнацыяналізму, дзеля вялікай мэты не палічыцца ні з чым. Прыслухайцеся, гарматныя каралі і уолстрытаўскія таўстасумы, што сказала звычайная савецкая дзяўчына Таіса Прыгодзіч, якая робіць мінскія аўтамабілі.

— Разам з усім савецкім народам, — сказала яна, — мы, маладыя аўтазаводцы, будзем нястомна працаваць у імя міру, аддадзім увесь запал сваіх сэрцаў, усю сілу сваіх маладых рук, каб прадухіліць новую вайну, захаваць мір.

Няхай дойдзе да вас голас віцебскага станкабудаўніка П. Бахціна, які носіць гордае званне ўдарніка камуністычнай працы.

— Не жартуйце, панове імперыялісты, з агнём, — сказаў ён.— Гора будзе тым, хто парушыць спакой нашага народа-стваральніка, народа-героя.

Загляніце, панове, у паток паведамленняў аб мітынгах і сходах, якія адбыліся ў гэтыя дні ў нашай краіне, і вы з усёй сілай адчуеце адзінадушнасць народа. А што такое адзінадушнасць народа, адухоўленага вялікай любоўю да радзімы і палкай нянавісцю да ворагаў, найбольш пераканаўчымі для вас сродкамі паказала наша барацьба супраць фашысцкіх варвараў. Улічыце, што тыя, хто стаяў у гэтыя дні ў цесных натоўпах на мітынгах, — калі не ўдзельнікі гэтай барацьбы, то надзейныя пераемнікі баявых традыцый сваіх бацькоў. Савецкія людзі — людзі высокага гарту. Яны ўзнімаюцца сёння на трыбуны не дзеля практыкаванняў у красамоўстве.

Токар Мінскага трактарнага завода Э. Кулік з задавальненнем карыстаецца дадатковымі выгодамі, якія прынесла скарачэнне рабочага дня. Ды хто ж супраць лішняй гадзіны вольнага часу?! Але, устрывожаны ваеннай небяспекай, ён заяўляе:

— Калі трэба будзе для ўмацавання абараназдольнасці нашай краіны, мы пяройдзем на васьмігадзінны рабочы дзень.

Такую гатоўнасць выказалі калектывы многіх прадпрыемстваў.

Заўчора вечарам неба над сталіцамі нашых саюзных рэспублік і гарадоў-герояў азарылася ўспышкамі ўрачыстага салюта ў гонар новай вялікай перамогі савецкага народа на шляху заваявання космасу. Слухаючы гарматны гром, відаць, кожны з нас думаў: няхай гарматы гавораць толькі з гэтай прычыны, у гонар нашых працоўных перамог і мірных свят. Мы ў свой час шчыра радаваліся салютам, якія асвятлялі ратныя подзвігі нашых воінаў на палях Вялікай Айчыннай вайны. Але мы не хочам больш той радасці, якая прыходзіла праз смерць і кроў родных і блізкіх.

«Усе мы заняты мірнымі справамі, рыхтуемся да XXII з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, з'езда, сэнс якога будзе заключацца ў тым, што ён зацвердзіць далейшыя грандыёзныя мірныя планы нашага жыцця.

Няхай усе ведаюць, што мы і ў далейшым будзем упарта працаваць у імя міру, што ўвесь савецкі народ узніме свой голас, накіруе свае сілы, каб папярэдзіць узнікненне новай вайны, захаваць мір».

— Правільна, Мікіта Сяргеевіч! — адзінадушна заяўляюць савецкія людзі ў адказ на гэтыя словы кіраўніка партыі і ўрада, нястомнага змагара за мір і шчасце народаў.

НЕАБСЯЖНЫ ПРАСТОР

У нашай краіне ўпершыню ў гісторыі чалавецтва будуецца самае дасканалае і самае справядлівае ў свеце грамадства — камунізм. І сённяшняя ўсхваляванасць людзей, выкліканая праектам Праграмы, зразумелая, бо камунізм становіцца рэальнасцю, як рэальнымі сталі сёння палёты нашых легендарных касманаўтаў у космас. «Пабудова камуністычнага грамадства, — гаворыцца ў праекце Праграмы, — стала непасрэднай практычнай задачай савецкага народа. Паступовае перарастанне сацыялізма ў камунізм — аб'ектыўная заканамернасць; яно падрыхтавана ўсім папярэднім развіццём савецкага сацыялістычнагаа грамадства».

Чытаючы гэтыя словы, разумееш, якую адказнасць нясе кожны камуніст, кожны сумленны савецкі чалавек на сваім участку працы. І кожны сёння павінен спытаць у сябе: ці гатовы я сваёй працай наблізіць светлую эру чалавецтва?

Гэтую асабістую адказнасць, пра якую гаворыцца ў праекце Праграмы, павінен адчуць сёння савецкі чалавек, бо пра яго — усе думы і клопаты партыі.

Мы, кінаработнікі, таксама працуем у імя і на карысць чалавека. Выхаванне савецкага чалавека, раскрыццё ўсяго лепшага, што ў ім ёсць, — наша найпершая задача. Савецкая кінематаграфія — вялікі прапагандыст камуністычных ідэй, летапісу эпохі.

А якая вялікая задача — дапамагчы нашаму чалавеку ў яго гарманічным развіцці!

Неабсяжныя творчыя прасторы, на якія выходзіць сёння савецкая кінематаграфія. Яны велічныя, неаглядныя. Планы нашы захапляючыя. Мы будзем вырашаць іх у поўнай садружнасці з пісьменнікамі, майстрамі чалавеказнаўства, і разам з імі будзем ствараць фільмы, якія ўвойдуць у залаты фонд эпохі камунізма.

Ул. КОРШ-САБЛІН,
кінарэжысёр,
народны артыст БССР.

СВЯТА ЛІТАРАТУР

Гутарка з сакратаром праўлення Саюза пісьменнікаў РСФСР Сяргеем Сартаковым

— Радасныя, хвалюючыя дні, — сказаў Сяргей Венядзіктавіч у гутарцы з карэспандэнтам газеты «Літаратура і мастацтва», — перажывае наша Радзіма. Толькі нядаўна ў друку былі апублікаваны важнейшыя дакументы сучаснасці — праекты Праграмы і Статута КПСС, а цяпер сэрцы людзей усхвалявала новая вестка. Свет захапляецца бяспрыкладным у гісторыі касмічным палётам на караблі «Усход-2» слаўнага героя, лётчыка-касманаўта Германа Цітова. Свет з вялікай увагай прыслухоўваецца да голасу Масквы, якая вуснамі Мікіты Сяргеевіча Хрушчова, што выступіў днямі па радыё і тэлебачанню, горда заяўляе: «Падобна на тое, як з кропель складаецца акіян, з намаганняў мільёнаў савецкіх людзей складаецца магутнасць савецкай дзяржавы. У гэтым зарука нашых перамог у камуністычным будаўніцтве».

Нам, пісьменнікам Расійскай Федэрацыі, аднолькава дарагія поспехі братніх народаў вялікага Савецкага Саюза. Рускія пісьменнікі з вялікай увагай сочаць за тым, як развіваецца эканоміка і культура нашай добрай сястры і суседкі — Савецкай Беларусі, з мастацкай інтэлігенцыяй якой мы даўно звязаны вузамі вялікай творчай дружбы. Таму цяперашні Тыдзень рускай літаратуры ў Беларусі мы разглядаем як свята дзвюх братніх літаратур, аб'яднаных агульнасцю ідэй і задач.

Чытачам газеты «Літаратура і мастацтва», вядома, цікава ведаць, як развіваецца наша руская савецкая літаратура, якія яе поспехі. Скажу коратка: мы, члены праўлення і сакратарыят Саюза пісьменнікаў РСФСР, задаволены тым становішчам, якое склалася цяпер у нашым творчым саюзе. Пісьменнікі старэйшага, сярэдняга і малодшага пакалення працуюць зараз з такой жа вялікай творчай напружанасцю, як і ўвесь шматмільённы савецкі народ, які рыхтуе дастойную сустрэчу XXII з'езду КПСС. Хочацца адзначыць, што нашы пісьменнікі, якіх у творчым саюзе звыш 2500 чалавек, пішуць на 55 мовах, працуюць у многіх гарадах, абласцях, краях і аўтаномных рэспубліках. Яны ствараюць кнігі пра наша кіпучае і бурнае жыццё, прысвячаючы іх, галоўным чынам, нашаму сучасніку — савецкаму чалавеку.

Я мог бы назваць дзесяткі імён усім вядомых пісьменнікаў, якія радуюць чытача сваімі высокамастацкімі творамі. Але мне здаецца, што пра творчыя справы падрабязна раскажуць мае калегі — тыя пісьменнікі, якія ў складзе нашай дэлегацыі прыедуць на Тыдзень рускай літаратуры ў Беларусь.

Думаю, што творы таварышаў, якія прыедуць у Беларусь, знаёмы вашаму чытачу гэтак жа, як і члены нашай дэлегацыі добра знаёмы з Беларуссю і яе людзьмі, дружаць з беларускімі пісьменнікамі. Мікалай Грыбачоў, Анатолій Сафронаў, Міхаіл Святлоў у свой час жылі і працавалі ў Беларусі. Многія рускія пісьменнікі ў гады Вялікай Айчыннай вайны разам з воінамі Савецкай Арміі і беларускімі партызанамі абаранялі зямлю Беларусі гэтак жа самаахвярна, як і сваю родную рускую зямлю. Таму сустрэчы з беларускімі пісьменнікамі і працоўнымі рэспублікі прынясуць нам вялікае задавальненне, узбагацяць нас новымі, свежымі ўражаннямі, а Тыдзень рускай літаратуры, я ў гэтым перакананы, будзе садзейнічаць новаму творчаму ўзлёту ў развіцці абедзвюх літаратур.

Да хуткай сустрэчы ў Беларусі, дарагія сябры!

Малюнак Л. ЗАМАХА.

РАДЗІМА ВІТАЕ ГЕРОЯ

Вясновым днём 12 красавіка першы ў свеце лётчык-касманаўт Юрый Гагарын адкрыў зорны шлях у Сусвет савецкім касмічным караблям

А дзень 6 жніўня зноў скалануў нашу планету. Лётчык-касманаўт Герман Цітоў праляцеў у касмічнай прасторы звыш 700 тысяч кіламетраў, абляцеўшы вакол зямнога шара больш семнаццаці разоў! Неверагодна? Так! Але ж мы, савецкія людзі, нарадзіліся ў незабыўным 1917 годзе, каб казку зрабіць явай... Мудрая ленінская партыя вядзе нас ад перамогі да перамогі, ад адной вяршыні творчага ўзлёту да другой. Такі ўжо закон гісторыі: рэвалюцыя і самыя смелыя ўзлёты чалавечага розуму і волі непадзельныя.

Уся планета захапляецца бліскучымі поспехамі савецкіх вучоных, інжынераў, тэхнікаў, рабочых, якія стварылі цуда-волаты XX стагоддзя — касмічныя караблі. Увесь свет захапляецца мужнасцю члена ленінскай партыі лётчыка-касманаўта Германа Цітова.

Народ святкуе, народ радуецца. Мора кветак і мора светлых і сонечных усмешак шчаслівых людзей. Радасным і незабыўным быў для савецкага народа дзень 9 жніўня, дзень. калі сталіца нашай Радзімы — Масква сустракала свайго героя, лётчыка-касманаўта Германа Цітова, які праславіў нашу Радзіму сваім выдатным подзвігам.

Сустракаць героя на Унукаўскі аэрадром прыйшлі шматлікія прадстаўнікі грамадскасці Масквы, міністры СССР і Расійскай Федэрацыі, кіраўнікі партыйных і савецкіх арганізацый сталіцы і вобласці, вучоныя, дзеячы культуры.

На аэрадром прыбылі кіраўнікі партыі і ўрада таварышы Л. І. Брэжнеў, М. Р. Ігнатаў, Ф. Р. Казлоў, А. І. Мікаян, Н. А. Мухітдзінаў, Д. С. Палянскі, М. А. Суслаў, М. С. Хрушчоў, Я. Э. Калнберзін, Г. І. Воранаў.

М. С. Хрушчоў, кіраўнікі партыі і ўрада сардэчна віншуюць бацькоў і сваякоў Германа Цітова — маці Аляксандру Міхайлаўну і бацьку Сцяпана Паўлавіча, жонку Тамару Васільеўну.

Калі прызямліўся магутны паветраны лайнер «ІЛ-18» і з яго дзвярэй паявіўся Герман Цітоў, над аэрадромам пракаціўся цэлы шквал прывітальных воклічаў і апладысментаў.

Падняўшыся на трыбуну, маёр Цітоў чотка рапартуе Мікіту Сяргеевічу Хрушчову:

«Таварыш Першы сакратар Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Старшыня Савета Міністраў СССР, дакладваю, што заданне Цэнтральнага Камітэта і Савецкага ўрада выканана. На караблі-спадарожніку «Усход-2» шостага і сёмага жніўня 1961 года зроблен 25-гадзінны касмічны палёт. Абляцеў больш як семнаццаць разоў вакол зямнога шара і шчасліва прызямліўся ў дакладна зададзеным раёне.

Усё абсталяванне касмічнага карабля працавала бездакорна. Адчуваю сябе выдатна. Гатоў выканаць любое заданне партыі і ўрада. Маёр Цітоў».

Мікіта Сяргеевіч па-бацькоўску абдымае Цітова, прыціскае яго да сябе, як дарагога і любімага сына нашай Радзімы.

Слаўнаму герою піянеры і школьнікі Масквы падарылі букеты кветак.

Затым урачысты картэж машын праязджае па святочна ўпрыгожанай Маскве на Красную плошчу. Свайго героя з захапленнем і гордасцю вітаюць савецкія людзі. Над людскім морам — чырвоныя сцягі, партрэты кіраўнікоў партыі і ўрада, герояў-касманаўтаў Юрыя Гагарына і Германа Цітова, мноства жывых кветак.

Гарачыя апладысменты пракатваюцца па Краснай плошчы, калі на трыбуне Маўзалея з'яўляюцца таварышы М. С. Хрушчоў разам з касманаўтамі Юрыем Гагарыным і Германам Цітовым, Л. І. Брэжнеў, М. Р. Ігнатаў, Ф. Р. Казлоў, А. І. Мікаян, Н. А. Мухітдзінаў, Д. С. Палянскі, М. А. Суслаў, Я. Э. Калнберзін, Г. І. Воранаў, член Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. Я. Варашылаў.

Пачынаецца мітынг працоўных сталіцы, прысвечаны новай бяспрыкладнай перамозе савецкай навукі і тэхнікі. І вось перад масквічамі, перад поўнымі захаплення позіркамі дзесяткаў тысяч людзей, пачынае гаварыць лётчык-герой Герман Цітоў.

— Савецкі Саюз адкрыў новую эру ў прагрэсіўным развіцці чалавецтва... Мы ганарымся тым, што нашы дасягненні ў асваенні космасу служаць інтарэсам усяго чалавецтва, інтарэсам міру.

Бурныя апладысменты зноў успыхваюць, калі да мікрафона падыходзіць Першы сакратар Цэнтральнага Камітэта КПСС і Старшыня Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчоў.

Мікіта Сяргеевіч сардэчна віншуе лётчыка-героя, ён гаворыць, што недалёкі той час, калі касмічныя караблі, кіруемыя чалавекам, пракладуць трасы да Месяца, да планет сонечнай сістэмы.

Уся сталіца, увесь свет слухаюць упэўненыя словы Мікіты Сяргеевіча Хрушчова:

«Мы ганарымся сваёй сацыялістычнай краінай, яе поспехамі і з яшчэ большым энтузіязмам будзем працаваць для таго, каб смела ісці наперад, да камунізма.

Як за нашымі першымі касманаўтамі пойдуць іншыя касманаўты нашай краіны і іншых краін, гэтак жа па шляху, які пракладвае савецкі народ у камуністычную будучыню пойдуць усе народы».

Пачынаецца ўрачыстае шэсце масквічоў. Прадстаўнікі ўсіх раёнаў сталіцы выйшлі на дэманстрацыю. Праз Красную плошчу праходзіць працоўная Масква, якая сардэчна вітае адважнага касманаўта.

* * *

Вечарам 9-га жніўня ў Георгіеўскай зале Вялікага Крамлёўскага палаца адбыўся прыём у гонар выдатнага подзвігу вучоных, канструктараў, інжынераў, тэхнікаў і рабочых, якія забяспечылі ажыццяўленне новага палёту чалавека ў касмічную прастору, у гонар лётчыка-касманаўта Германа Сцяпанавіча Цітова, наладжаны ЦК КПСС, Прэзідыумам Вярхоўнага Савета СССР і Саветам Міністраў СССР.

Высокае званне

За ажыццяўленне выдатнага палёту ў космас на караблі-спадарожніку «Усход-2» Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР прысвоіў маёру лётчыку-касманаўту ЦІТОВУ Герману Сцяпанавічу званне ГЕРОЯ САВЕЦКАГА САЮЗА з уручэннем ордэна ЛЕНІНА і медаля «ЗАЛАТАЯ ЗОРКА».

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР за ажыццяўленне касмічнага палёту на караблі-спадарожніку «Усход-2» грамадзяніну Савецкага Саюза лётчыку маёру Герману Сцяпанавічу ЦІТОВУ прысвоена званне «ЛЁТЧЫК-КАСМАНАЎТ СССР».

Аляксандр ПРАКОФ'ЕЎ

Вершы аб Расіі

* * *

Мне пра Расію трэба гаварыць,
Ды так, каб вершы ўслых чытаць
прасілі,
Ды так, каб захацелі паўтарыць
Мацней за ўсіх імён імя:
Расія.

Званчэй тых сосен, дзе шумяць
лясы,
Мацней любві, што ў сэрцы
палымнее.
І ты яго на вуснах данясі
К пяючым хвалям, што ўдалі
сінеюць.

* * *

Сам-насам не аднойчы быў
з табой,
Парадай мог і словам
падзяліцца.
Мая ты радасць, лёс
шчаслівы мой,
Мая ты зорка, што святлом
іскрыцца.
Яно мне ззяла ў матчыных
вачах,
І праціна́ла кроў маю не раз.
Калі б святло пагасла
у грудзях, —
Дык сэрца б разарвалася ў той
час.

* * *

Люблю блакіт нябёс тваіх
чароўных —
Няхай не будзе ў памяці забыт:
Магутны дуб сярод нізіны
роўнай,
Тваёй зарой, бы стужкаю, абвіт.

І ён стаіць над ціхаю палянай,
Глядзіць удаль на роўны,
пыльны шлях.
І толькі шрамы ад ліхіх
маланак,
Нібы ў салдата, на яго грудзях.

* * *

Сваю не раз паказваў вораг
сілу,
Ўрываўся ў дом, што полымем
гарэў,
Крычаў, раз'юшаны:
— Канец Расіі! —
Але адчуў ён твой, Расія, гнеў!

Такім магутным і суровым
гнеў быў,
З такой няўмольнай сілай
напятаў,
Што калі б вораг мог узняцца
ў неба,
Дык напаткала б смерць яго
і там!

* * *

Зноў вярнуўся на зямлю
з Сузор'я.
М. АСЕЕЎ.

Ужо ў Сузор'і сцяг наш
прамяністы
Гарыць, як сонца, між другіх
планет.
Ідуць з адкрытым сэрцам
камуністы.
Любіць цябе! — іх вечны
запавет!

Яны сцягі ўздымаюць баявыя,
Што азарылі край мой —
Русь маю.
Яны кляліся зберагчы Расію,
І я пад сцягам клятву ім даю!

Пераклад П. ПРЫХОДЗЬКІ.

ПРАЦАЙ УПАРТАЙ...

Гэта не мара людзей, а наша рэальная сапраўднасць — па зямлі крочыць камунізм, ідзе як усёпераможная сіла, як жывая заканамернасць, абумоўленая ўсім ходам гістарычнага развіцця чалавецтва.

Ідзе камунізм! Мы яго будуем. Мы накіроўваем яго хаду пад кіраўніцтвам ленінскай партыі. Праект Праграмы Камуністычнай партыі Савецкагаа Саюза, як сонца асвятляе шлях народам да новых, дасюль нябачаных перамог па шляху будаўніцтва цудоўнага жыцця.

Кожны наш дзень напоўнены кіпучай стваральнай працай. Кожны наш дзень багаты яркімі падзеямі. Увесь свет сёння апладзіруе герою-касманаўту Герману Цітову, апладзіруе вялікай краіне-першаадкрывальніцы новага свету—свету камунізма.

Новае камуністычнае грамадства, якое мы будуем, нясе небывалы росквіт эканоміцы і культуры. Мы электрыфікуем усю нашу краіну, скіруем воды рэк у стэпы і пустыні, прымусім сілы прыроды служыць чалавеку, створым невычарпальнае багацце прадуктаў працы і забяспечым іх размеркаванне па патрэбнасцях. Усё для чалавека, усё для задавальнення яго матэрыяльных і духоўных патрэб!

Радасна жыць і працаваць, калі бачыш перад сабой такія грандыёзныя перспектывы. Наша пакаленне будзе жыць пры камунізме.

Ведаем мы — што ўжо не за
гарамі
Светлы наш, радасны дзень.
Працай упартай, сваімі рукамі
Шчасце наблізім людзей!

Авяр'ян ДЗЕРУЖЫНСКІ.

УЗЛЁТ ЧАЛАВЕЧАГА ГЕНІЯ

Краіна казачных цудаў! Краіна казачных узлётаў чалавечага генія! Так называюць цяпер нашу вялікую Радзіму людзі добрай волі ва ўсім свеце. Яшчэ, здаецца, не ўлягліся радасць і захапленне, якія перажывалі народы планеты 12 красавіка 1961 года, калі ўпершыню ў гісторыі чалавецтва наш савецкі чалавек Юрый Гагарын здзейсніў бяспрыкладны палёт у бязмежныя прасторы космасу.

Не прайшло і чатыры месяцы, а сёння свет узрушаны новым, нечуваным подзвігам савецкага чалавека. Мужны сын Камуністычнай партыі Герман Цітоў на касмічным караблі-спадарожніку «Усход-2» больш сутак знаходзіўся ў касмічнай прасторы. Гэта самы працяглы палёт чалавека ў космас. Лётчык-касманаўт увесь час адчуваў сябе вельмі добра. Ён натхнёна працаваў, адпачываў, рабіў фіззарадку, снедаў, абедаў і вячэраў, нібы ехаў у купэ звычайнага пасажырскага поезда. Падтрымліваў з зямлёю рэгулярную сувязь. І як усе мы рады, што наш савецкі лётчык-касманаўт шчасліва прызямліўся, што ён вясёлы і бадзёры. Мы ганарымся і тым, што на працягу ўсяго палёту касмічнага карабля-спадарожніка «Усход-2» бездакорна працавалі ўсе яго сістэмы, усё абсталяванне. Гэта вынік творчага генія нашых вучоных, вынік выдатнай садружнасці навукі з тэхнікай, з вытворчасцю, вынік вялікіх і дружных намаганняў калектыву інжынераў, тэхнікаў, рабочых, якія працавалі над стварэннем касмічнага карабля-спадарожніка.

Слава вам, творцам цуда-волатаў — касмічных караблёў!

З. СЯРГЕЕВА,
дырэктар кінатэатра «Цэнтральны» г. Мінска.

З'яднаныя дружбай на вечныя векі

Шчырае прывітанне песнярам Савецкай Расіі —

★ САМАЯ ЯРКАЯ ★

Руская літаратура! З далёкай старажытнасці, пачынаючы ад «Слова аб палку Ігаравым», яна гарыць самай яркай зоркай у сузор'і братніх літаратур нашай краіны. Творчасць А. С. Пушкіна, М. В. Гогаля, М. А. Някрасава, Ф. М. Дастаеўскага, Л. М. Талстога, А. П. Чэхава, А. М. Горкага, Ул. Маякоўскага была новым словам у мастацкім развіцці чалавецтва.

Для нас, беларусаў, руская літаратура, — як хлеб надзённы. Ідэі і эстэтычныя якасці яе мы ўбіраем у сэрцы з самага маленства; на ёй мы вучыліся і вучымся спазнаваць жыццё. Чароўныя радкі пушкінскіх вершаў кожны з нас праносіць у памяці з самага дзяцінства да старасці. Для кожнага з нашых пісьменнікаў яна, руская літаратура, заўсёды была і будзе вялікай, шчырай настаўніцай.

Рускія майстры мастацкага слова былі першаадкрывальнікамі нашай роднай літаратуры, нашых пісьменнікаў для іншых народаў краіны. Вялікі наш Янка Купала пісаў калісьці: «У сваім сэрцы я на працягу доўгіх год захоўваю найчысцейшую і бязмежную любоў да вялікага рускага народа і яго геніяльнага пісьменніка Аляксея Максімавіча Горкага, які ў тыя змрочныя часы прыкмеціў маю песню. Глыбока ўсхваляваў мяне тады цёплы водгук Аляксея Максімавіча і яго пераклад верша «А хто там ідзе?».

Руская літаратура як сучасная, так і мінулая, блізкая і дарагая кожнаму беларусу. І не толькі таму, што рускую мову мы лічым сваёй другой роднай мовай і разумеем яе без перакладу, але і таму, што на працягу ўсёй сваёй гісторыі беларускі народ цесна звязаны з вялікім рускім народам. Іх гістарычныя лёсы заўсёды перапляталіся, знітоўваліся ў вялікім паходзе да лепшай будучыні. Наша літаратура, пачынаючы ад узнікнення і да сённяшніх дзён, ніколі не замыкалася ў вузкія рамкі нацыянальнай абмежаванасці. Яе рост адбываўся ва ўмовах братняй дружбы народаў, у цесных сувязях з усімі братнімі літаратурамі і асабліва з вялікай рускай літаратурай.

Дружба літаратур сацыялістычных нацый стала асабліва цеснай і плённай у наш час. Камуністычная партыя Савецкага Саюза ў праекце Праграмы, якая будзе прынята на гістарычным XXII з'ездзе КПСС, запісала: «Разгорнутае камуністычнае будаўніцтва азначае новы этап у развіцці нацыянальных адносін у СССР, які характарызуецца далейшым збліжэннем нацый і дасягненнем іх поўнага адзінства... Усё больш інтэнсіўным становіцца абмен матэрыяльнымі і духоўнымі багаццямі паміж нацыямі, узрастае ўклад кожнай рэспублікі ў агульную справу камуністычнага будаўніцтва. Сціранне граней паміж класамі і развіццё камуністычных грамадскіх адносін узмацняе сацыяльную аднароднасць нацый, садзейнічае развіццю агульных камуністычных рыс культуры, маралі і быту, далейшаму ўмацаванню давер'я і дружбы паміж імі».

Наша партыя заўсёды клапацілася аб развіцці літаратуры сацыялістычнага рэалізму як аднаго з важнейшых сродкаў ідэалагічнага выхавання народа. Цяпер жа, у сувязі з тым, што наша Радзіма ўступае непасрэдна ў паласу разгорнутага будаўніцтва камунізма, роля літаратуры асабліва ўзрастае. Яна заклікана выхоўваць у савецкіх людзей рысы чалавека камуністычнага грамадства, калі высокая свядомасць будзе тым вызначальным пачаткам, які ляжа ў аснову адносін да грамадскага абавязку.

Літаратуры сацыялістычных нацый даўно перасталі быць вузка нацыянальнымі. Захоўваючы нацыянальную форму, яны нясуць у сабе інтэрнацыянальны, сацыялістычны змест, і ў гэтым перш за ўсё заключаецца прыклад вялікай літаратуры рускага народа. Мы ў ёй вучымся, мы з ёю бяром прыклад. Шматлікія і плённыя сувязі нашых літаратур спрыяюць іх далейшаму росквіту, памнажэнню іх здабыткаў. Усе літаратуры сацыялістычных нацый складаюць адну вялікую літаратуру эпохі будаўніцтва камунізма. Вось чаму такія дарагія для нас братнія сувязі ўсіх нацыянальных літаратур нашай Радзімы.

За апошнія гады ўзніклі і ўсталяваліся многія новыя формы яднання нашых літаратур. З найвялікшым поспехам прайшлі ў нашай рэспубліцы тыдні ўкраінскай, літоўскай, латышскай, малдаўскай літаратур. У сваю чаргу ўкраінскі, літоўскі, латышскі, малдаўскі народы прымалі, як братоў, літаратараў нашай рэспублікі. Гэта яшчэ больш паглыбіла нашы братэрскія пачуцці, паспрыяла таму, што лепшыя творы адной літаратуры становяцца здабыткам многіх народаў.

Бязмежна дарагія нам братнія сувязі з вялікай рускай літаратурай. Рускія пісьменнікі многа зрабілі і робяць для таго, каб наша родная літаратура выйшла на ўсесаюзную арэну. Гэта і дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве, гэта і штодзённыя рабочыя сувязі. Найбольш значныя творы нашай літаратуры з любоўю перакладаюцца на рускую мову і становяцца здабыткам шматмільённага чытача.

З хваляваннем рыхтаваліся мы да Тыдня рускай літаратуры ў нашай рэспубліцы, які пачынаецца заўтра. Да нас прыязджае вялікая група прадстаўнікоў братняй рускай літаратуры. На працягу тыдня паэты і пісьменнікі будуць выступаць перад працоўнымі рэспублікі. Яны пазнаёмяць іх з апошнімі дасягненнямі рускай літаратуры. Няма ніякага сумнення, што тыдзень паслужыць вялікай мэце яшчэ большага ўмацавання братніх сувязей нашых літаратур, што ён паспрыяе далейшаму росквіту нашай роднай беларускай літаратуры, што ён з'явіцца сродкам узаемаўзбагачэння творчасці як рускіх, так і беларускіх літаратараў.

Шчырае, сардэчнае прывітанне літаратарам вялікага рускага народа!

Слава вялікай рускай літаратуры!

Піліп ПЕСТРАК

Калі ласка!

Заўтра пачынаецца Тыдзень рускай літаратуры ў Беларусі. Гэта — вялікая і радасная падзея. Прыезд рускіх пісьменнікаў у Беларусь — свята братэрства нашых народаў, яднання са старэйшым братам — вялікім рускім народам, выхаванцам культуры якога кожны з нас у вялікай меры з'яўляецца. Ніці нашага братэрства сатканы на адзіным палатне. Там выткана гісторыя нашага непарушнага адзінства праз вякі.

Прыезд рускіх пісьменнікаў у Беларусь не з'яўляецца падзеяй надзвычайнай. Гэта з'ява натуральная, звычайная. Прыязджаюць родныя людзі ў госці да сваіх, да беларусаў, каб паглядзець, як жыве наш народ, расказаць аб дасягненнях вялікай рускай літаратуры. Такім гасцям мы скажам старадаўнімі рускімі словамі: «Добро пожаловать!»

Не аднойчы збіраліся беларускія пісьменнікі ў сталіцы нашай Радзімы, каб разам са сваімі рускімі калегамі абмеркаваць надзённыя пытанні развіцця літаратуры. На гэтым здымку адлюстравана адна з такіх творчых сустрэч у час Дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. Выступае Канстанцін Сіманаў. Сярод удзельнікаў абмеркавання Мікалай Ціханаў, Васілій Ажаеў і іншыя рускія пісьменнікі.

Аляксандр ТВАРДОЎСКІ

Запрашэнне гасцей

На свята вялікае — звычай такі —
Склікаем заўсёды мы вас, землякі,
Далёкіх і блізкіх, сяброў і суседзяў...
Хто з поезду будзе—па тых мы пад'едзем,
Хто будзе на конях—хай мае на ўвазе,
За сена, авёс і за ўсё мы ў адказе!

А хто на машыне — паклон дарагой,
Дарога ж — хоць бокам каціся па ёй.

Калі ж на пасадку к нам пойдзе хто
з неба,
Пляцоўку яму падрыхтуем, як трэба.
Адорым мы кветкамі слаўных гасцей,
Прамовы закоцім не горш за людзей.
І ўсё па парадку, ўсё будзе па форме,
З добрае ласкі напоім, накормім.
І знойдзецца пэўна—яшчэ каб не быць!—
І чым частаваць і куды пасадзіць.
Паклічам сыноў мы, дачок і нявестак,
Работнікаў шчырых і воінаў чэсных,
Герояў, што службу нясуць на граніцы,
На моры, на сушы, ў раёне, сталіцы.
А з імі на свята гукнём заадно
І тых, што пакінулі край наш даўно,
Што век дажываюць далёка ад нас,
Што ў нашай купаліся рэчцы не раз,
Па нашых дарогах хадзілі з паклонам,
Карміліся нашым гарохам зялёным,
А то і мякінай, а то і травою, —
З маленства спазналіся з горам-бядою.
Прайдзіцеся, госці, вы вулкай старою,
Па новых хацінах, калгаснай зямлёю,
Кароўнікам нашым, сядзібай прайдзеце,
Напэўна, вы песню тады прапяеце.
У часе ад'езду, расстання з народам,
Сядаючы ўсе па машынах, падводах,
Спяеце замест развітальнага слова
Нам песню харошую «Будзьце здаровы».
Дык будзьце здаровы, жывіце багата,
А ўжо ж мы паедзем дадому, дахаты.

Пераклаў А. АСТРЭЙКА.

ЗОРЫ І ПЕСНЯ

Казачныя, фантастычна-неверагодныя справы адбываюцца на нашых вачах: просты савецкі чалавек, сын алтайскага настаўніка ўзнімаецца да зор і там, сярод неабсяжных прастораў космасу, сам-насам з таямнічым Сусветам, успамінае творы любімых пісьменнікаў. Пра гэта, вярнуўшыся на родную цёплую зямлю, расказаў касманаўт Герман Цітоў, і мы, чытаючы яго гутарку з карэспандэнтамі, не можам не падумаць: ідзе новая і сур'ёзная праверка вялікай рускай літаратуры — праверка новым бачаннем чалавека, небывалым яго ўзлётам да касмічных вышынь.

«Убачыўшы Месяц, — гаворыць Герман Цітоў, — я нават узрадаваўся і ўспомніў Гогаля, яго апавяданне «Ноч перад калядамі». Цяжка сказаць, колькі разоў называлася ў дні сустрэчы з героем вечна маладое, вясёлае імя Пушкіна. «Наш флаг меж звезд полощется», — гэтымі словамі Маякоўскага выказаў сваё захапленне бессмяротным подзвігам касманаўта рабочы Мінскага завода аўтаматычных ліній...

Неўміручы зорны подзвіг! Неўміручая зорная літаратура, якая заўсёды жыла, паводле цудоўнага выразу Герцэна, **кіпеннем уперад**, непарушнай верай у бязмежныя сілы свайго народа, глыбокім прадчуваннем шчасця для ўсіх!

Сёння мы горача, ад усёй душы, вітаем прадстаўнікоў гэтай літаратуры на нашай беларускай зямлі.

Асабіста мяне надзвычай узрадуе сустрэча з такімі выдатнымі паэтамі — ветэранамі і майстрамі рускага паэтычнага слова, як Аляксандр Пракоф'еў і Міхаіл Святлоў.

Цяжка пераацаніць тое значэнне, якое мела творчасць гэтых паэтаў для людзей майго пакалення. Песні А. Пракоф'ева пра Ладагу, яго ўрачыстыя, прасякнутыя пяруновай патэтыкай вершы пра Эпоху, пра Дыктатуру, пра матросаў грамадзянскай вайны навекі засталіся ў сэрцы і памяці, сталі здабыткам нашага ўласнага чалавечага светаадчування. Нельга не ўспомніць і такія пракоф'еўскія радкі, якія напісаны даўно, у самым пачатку 30-х гадоў, але якія гучаць так, быццам яны звернуты непасрэдна да Юрыя Гагарына або Германа Цітова:

Расскажи мне про все — ты видавший
протуберанцы
И глаза плотоядной луны протяженьем
в четыре версты!..

І такім зразумелым і блізкім застаўся для нас разведчык-чырвонаармеец з вядомага верша М. Святлова, той самы разведчык, які ў перапынку паміж двума баямі, заглядзеўшыся на далёкую планету, пытаўся ў таварыша: «А по-русски как Меркурия зовут?» Адстойваючы родную зямлю ў цяжкіх баях, байцы грамадзянскай вайны прымерваліся да зор, пракладвалі ў думках, у фантазіі якраз тую трасу, па якой рухаюцца сёння ў Сусвет чырванасцяжныя савецкія караблі.

Муза Міхаіла Святлова ўяўляецца мне добрым і чулым камсамольскім патрулём, які пільна ахоўвае рамантычныя традыцыі грамадзянскай вайны, маладосці камсамола, чалавечай салідарнасці ў барацьбе за лепшае будучае...

Рыгор БЯРОЗКІН.

★

Мікалай БРАЎН

МІНСКУ

У той год, як сціхла навальніца,
Рушыўшы маланкі на Берлін,
Я не мог пазнаць цябе,
сталіца,
Стоячы маўкліва між руін.

І сябры мае не пазнавалі,
Дзе якая вуліца была,
Болю хваля вочы засцілала,
Сэрцы іх сыноўскія пякла.

І яны жар сэрцаў скрыжавалі,
Імем родным бацькавым тваім
Пакляліся, што з ліхой навалы
Ты паўстанеш светлым,
маладым.

І яны стрымалі клятву гэту,
Хараство тваё за годам год,
Так высока ўзносячы
над светам,
Што ўстаааў да неба гул работ.

Не былыя цьмяныя аконцы,
Дзе зусім і сонца не жыло,
А такія вуліцы, каб сонца,
Як па небе, радасна плыло.

І сады, каб птахі з гушчы
лісця
Не хацелі ў вырай адлятаць,
І яшчэ—сталіца, дык сталіца!—
Каб сінела побач мора гладзь!

Ты расцеш, прыгожы, год
ад году
На руінах, хрышчаных бядой,
Горад-песня, створаны народам,
Сэрца Беларусі маладой!
1956

Пераклаў
Алесь ЗВОНАК.

ДОБРЫ ДЗЕНЬ, ДАРАГІЯ СЯБРЫ!

Не раз Масква і Ленінград гасцінна, з адкрытаю рускаю душою, як кажуць, з хлебам-соллю прымалі ў сябе пасланцоў беларускай зямлі, паэтаў і пісьменнікаў, дзеячоў мастацтва. Заўсёды па-таварыску, заўсёды па-братэрску, заўсёды сардэчна і шчыра дапамагалі буйнаму росту нашай маладой літаратуры, нашага маладога мастацтва. У многіх з нас — шмат шчырых і бескарыслівых сяброў сярод рускіх паэтаў і пісьменнікаў.

Таму з такою сардэчнасцю, з глыбокім пачуццём братняй любві мы сустракаем прадстаўнікоў самага буйнага, самага таленавітага, самага баявога атрада савецкай літаратуры.

Тым большае хваляванне выклікае ў нашых сэрцах гэтая сустрэча, што яна прыпадае на час, насычаны нечуванымі ў гісторыі чалавецтва падзеямі, якія ўскалыхнулі ўвесь свет. Апублікаванне праекта велічнай праграмы пабудовы камунізма, нечуваная перамога генія савецкага народа ў справе пакарэння космасу натхняюць нас на стварэнне новых твораў, вартых нашага вялікага часу.

З любоўю і ўдзячнасцю мы адчыняем перад пасланцамі вялікай рускай літаратуры дзверы нашага роднага дому і гаворым:

Добры дзень вам, дарагія сябры і браты!

Алесь ЗВОНАК.

НЕРАЗЛУЧНА ПРАЗ УСЁ ЖЫЦЦЁ

Вялікая руская літаратура! Каго з культурных людзей свету не кранаюць гэтыя словы! Нам жа, беларусам, руская літаратура становіцца блізкай і знаёмай з самай калыскі, як роднае слова, родная песня ці казка. З намі яна неразлучная і праз усё жыццё.

Малапісьменны 73-гадовы калгаснік з Брэстчыны ўпершыню, як пісала гэтай вясною абласная газета «Зара», прачытаў раман «Уваскрэсенне». Потым папрасіў у мясцовага бібліятэкара яшчэ штонебудзь з твораў Талстога. Яму далі «Анну Карэніну», затым — «Вайну і мір»...

Можна сабе ўявіць, як узбагаціўся гэты просты чалавек працы на старасці год! Якая перавага ў яго перад тымі, хто не чытаў неўміручых твораў геніяльнага рускага мастака слова!

Тыдзень рускай літаратуры ў Беларусі — сапраўды вялікая падзея ў культурным жыцці нашай рэспублікі. Ён будзе праходзіць у дні ўсенароднага ўздыму, калі кожны з нас жыве пад моцным уражаннем праекта велічнай Праграмы пабудовы асноў камунізма ў Савецкім Саюзе, у дні новага трыумфу нашай савецкай навукі.

Мы шчаслівыя будзем правесці гэтыя дні сумесна з дарагімі гасцямі, парадавацца нашым поспехам, пагаварыць аб далейшай працы па авалоданню новымі вышынямі. Мы рады будзем паказаць ім нашу Беларусь. А ў нас ёсць што паказаць.

Упершыню з беларускай культурай і літаратурай я пазнаёміўся сорак гадоў назад. Тады ў Мінску жылі і працавалі толькі пяць ці шэсць паэтаў, пісьменнікаў і драматургаў. Тады яшчэ наша літаратура не мела «Новай зямлі» і «Сымонамузыкі». А Міхась Чарот — першы наш маладняковец — надрукаваў толькі першыя свае вершы.

А якім магутным і шматлікім атрадам мы будзем сустракаць зараз прадстаўнікоў рускай літаратуры ў сваёй сталіцы.

У росце беларускай літаратуры немалая заслуга рускіх пісьменнікаў, з якімі мы цесна звязаны, якія дапамагаюць нам у творчай працы, перакладаюць лепшыя творы нашай літаратуры, робяць іх здабыткам чытачоў усяго Савецкага Саюза.

У апошнія гады мы прымалі ў сябе пісьменнікаў братніх рэспублік — Украіны, Літвы, Латвіі, Малдавіі. Сёння нашымі гасцямі будуць вядомыя рускія паэты і пісьменнікі.

Калі ласка, дарагія госці!

Алесь ЯКІМОВІЧ.

Наведаўшы Мінск, Яраслаў Смеляків не праміне выпадку пагутарыць з літаратурнай моладдзю. Фотааб'ектыў адлюстраваў на адной з нарад пачынаючых пісьменнікаў рэспублікі сустрэчу майстра рускай паэзіі з нашай маладой паэтэсай Данутай Бічэль.

Мікалай ГРЫБАЧОЎ

Жнівеньскія зоры

АПАВЯДАННЕ

Ля калгаснага наплыўнага моста з бярвенняў, які быў разведзены для пропуску плытоў, ляжыць вартаўнік яго і начальнік Ягор Ягоравіч Ястрабаў, мужчына гадоў пад трыццаць пяць. Адна нага яго абута ў парыжэлы ад вады чаравік, на другой самаробная дзераўяшка з гумавай пяткай на канцы. Цёмны, абветраны і васпаваты твар яго засяроджаны і нават пануры. Сінее рака, усё яшчэ горача пячэ жнівеньскае сонца. З-за кручы, з якой збягае добра ўтаптаная дарога, відны некалькі стрэх і купка таполяў. Там жа вісіць адзінокае, падружоўленае сонцам воблачка, нібы раздумвае, у які бок крануцца. Унізе справа, на водмелі, засланай галькай, два хлапчукі ловяць пячкуроў, а трохі далей маладая жанчына ў падабранай да кален спадніцы мые бялізну... Падпёршы рукамі падбародак і ссунуўшы на патыліцу круглы саламяны капялюш, Ястрабаў, утаропіўшыся глядзіць на жанчыну блакітнымі, пацямнелымі ад хвалявання вачыма. Яму хочацца пагаварыць з ёй, але ён саромеецца хлапчукоў і, акрамя таго, яму відны плытагоны, што з жэрдкамі ходзяць па бярвенні, стараючыся накіраваць плыты ў пралёт моста.

— Лявей, лявей кіруй! — злуецца Ястрабаў.—Тросы парвеш!..

— Не парве-е-м, праняс-е-е!

Чарговы плыт адплывае, памахваючы бледным дымком кастра, над якім гойдаецца закураны казанок, а наступны яшчэ не выйшаў з-за павароту. Ястрабаў нейкі момант раздумвае, а потым кліча хлапчукоў. Яны падыходзяць, бялявыя, з аблупленымі насамі і спінамі.

— Ну? — пытаецца Ястрабаў, асуджальна гледзячы на некалькі шэрых рыбак, нанізачых на лазовы дубчык.

— Дрэнна яна бярэцца, дзядзька Ягор, — апраўдваецца старэйшы хлапчук, пачухваючы нагу канцом вуды. — І чарвякі добрыя, у гнаі капалі, а ў яе апетыту няма...

— Апэтыту! — перадражнівае Ястрабаў. — Вы б яшчэ вунь там, на дарозе, палавілі, апетыту пашукалі... Месца выбіраць трэба, колькі вас вучыў... Ляшча хочаце выхапіць?

— Выхапіш яго!

— І выхапіш. Бачыце пад кручай вербалоззе? Вось туды і ідзіце, сам раніцай з донкай сядзеў, бяруць... Трох злавіў!

— Пакажыце, дзядзька Ягор,— просяць хлапчукі.

— А я іх ужо засмажыў, — усміхаецца Ястрабаў. — Адразу ж... Ну, ідзіце, потым дзякуй скажаце... Шагам марш!

Хлапчукі ідуць, і хутка з-за кустоў відны толькі канцы вудаў. Ястрабаў аглядае бязлюдную раку і, накульгваючы на драўляную нагу, жвава спускаецца да берагу дзе жанчына, стоячы па калені ў вадзе, усё яшчэ мые бялізну.

— Добры дзень, Марына, — знімае капялюш вартаўнік, адчуваючы ў роце нязвыклую сухасць. Яму хочацца сказаць нешта вясёлае, жартаўлівае, але словы не ідуць з языка, застраюць, як вата. — Адпачні крыху...

— Добры дзень, Ягор Ягоравіч, — узнімае галаву жанчына, у той жа час незаўважным рухам рукі апускаючы падабраную спадніцу. — Адпачываць няма калі, пасля абеду брыгадзір наказаў у полі быць...

Ёй год дваццаць шэсць—дваццаць сем. Ружовы ад сарамлівасці, загарэлы твар яе прыгожы і строгі, карыя вочы з-пад густых, цёмных веек глядзяць добразычліва, нават трохі разгублена, нібыта пытаючы: а, можа, і не патрэбна ўсё гэта? Той, хто доўга жыў у рускіх вёсках, ведае, што такія дзяўчаты не кідаюцца ў вочы, не камандуюць на пагулянках, не круцяць галовы гарманістам. Яны квітнеюць неяк роўна і ў баку, замуж выходзяць нечакана, у сям'і жывуць добра, без згрызот і сварак. Гора пераносяць маўкліва і зацята... Яны звычайна амаль незаўважныя побач з прыгожымі, бойкімі на слова сяброўкамі, чые характары падобны на раку ў паводку, шумлівую, бурную, але і небяспечную: памыліся — закруціць, панясе, а што з гэтага выйдзе, — невядома.

— Пагаварыць хачу з табой, Марына.

— Пра што, Ягор Ягоравіч?

— Ну, як адразу растлумачыць?.. Чатыры гады, з тае пары, як Васіль памёр, чакаю...

— Не трэба, — апускае вочы жанчына. Голас у яе спакойны, але на шыі, трошкі ніжэй вуха, хутка пульсуе жылка. — Не да рэчы.

— Ведаю, што не да рэчы, — спяшаецца Ястрабаў. — А што рабіць? Да цябе зайсці — кумкі ўсю наскрозь абгавораць, языкамі абмыюць. Адна Сямёніха агарод згародзіць на трыста вёрст... А на пагулянкі мы з табой ужо адхадзілі... Што рабіць?

— Не ведаю... Жыву — і ўсё.

— Усе жывуць. Я вось таксама, як адзінокі бусел, нанач адзін у голлейку машчуся. Паварочаешся, пашастаеш — і галаву пад крыло... А сню цябе кожную ноч. Ты вось пабыла тут колькі хвілін, а мне на цэлы тыдзень свята. Заплюшчу вочы — усё ты тут... Вунь зноў плыт нясе, даглядзець трэба... Дык як жа, Марына?

— Ды я што, Ягор Ягоравіч... Не ведаю...

— Прыходзь увечары на мост,—чамусьці пераходзячы на шэпт, спяшаецца Ястрабаў. — Як з каровамі ўправяцца, дык і прыходзь.

— Тут машыны ходзяць, — палохаецца Марына. Фары, як пражэктары... Нядобра атрымаецца.

— Не ходзяць машыны, — шэпча Ястрабаў. — У навальніцу пазаўчора грэблю парвала; пакуль не паправяць, ходу нікому няма. А, Марына?

— Добра, — чырванее, саромеючыся, жанчына. — Можа, прыйду...

Набліжаецца новы плыт. Ястрабаў, грукаючы дзераўяшкай, падаецца на мост і адтуль камандуе:

— Кіруй, хлопцы, кіруй!.. Так!

Яго каманды ніхто не слухае. Плытагоны працуюць упэўнена і зладжана, даўно ведаюць усе капрызы ракі, але вартаўнік не можа сядзець на месцы.

— Шмат яшчэ там вашага брата? — пытаецца ён у плытагонаў.

— Усе. Замыкайся, зачыняйся і валіся на бакавую.

— Таго ж і вам!

— У нас паспіш! — сярдзіта адгукаецца пажылы мужчына ў брызентавых штанах і блакітнай майцы. — Панабудавалі пастак, што ні вярста, дык мост ці паром... Загрувасцілі раку!

— Добра, добра, — смяецца Ястрабаў. — Чаго кіпець? Акуніся на плёсе — і ўсё пройдзе...

Пасля гэтага, налягаючы на калаўрот, ён злучае мост, ставіць на месца кліны і замкі — хітрую самаробную сістэму, што мацуе ўсю цяжкую аграмаду, затым бярэ сякеру і сячэ лазу, без усякай на тое пільнай патрэбы ўмацоўвае будан, нібыта ў чаканні буры. Між тым сонца спускаецца ўсё ніжэй і ніжэй, праходзіць па вяршалінах таполяў, хаваецца за кручай. У вёсцы мычаць каровы; воблачка ружаватага пылу, паднятага статкам, пераліваецца праз грэбень кручы на бераг, над ракой павісае пах поля і гною.

Яшчэ каля гадзіны з бліжэйшай вуліцы даносяцца галасы жанчын, якія аб нечым спрачаюцца, плач хлапчука, які зусім не стасуецца да мірнай карціны вечара. Потым неяк хутка, быццам з неба паваліў шэры пух, поцемкі зрабіліся густымі, і ў іх рашуча ўварваўся найгрыш гармоніка, захопліваючы для сябе ўвесь прастор паміж небам і зямлёй. Здаецца, што гэта ўздыхае, скардзіцца, спявае зямля, развітваючыся з летам... І ў гэты момант Ястрабаў заўважае на берагавой сцежцы апранутую ў цёмнае постаць.

— Марына, ты? — няўпэўнена кліча ён.

— Я.

— Дзякуй табе... А я ўсё на дарогу гляджу — няма... Думаю, пакрыўдзіць вырашыла.

— Там людна, прычэпяцца: куды, навошта...

Ястрабаў бяжыць у будан па посцілку, рассцілае яе на залубянелым пагорку. Ён садзіцца побач з жанчынай, адчуваючы цяплыню яе пляча, і нейкі час яны моўчкі глядзяць за раку. Ціха цурчыць, нібыта стараецца нешта расказаць, вада; гаркавата і саладка, казытліва пахне палыном. Не падаюць зоркі, як у ліпені, адпалалі зарніцы, і ў нізкім халаднавата-празрыстым небе цепляцца агеньчыкі.

— Жнівеньскія зоры, — ціха ўздыхае жанчына. — Самотныя...

— Чаму? — здзіўлена пытаецца Ястрабаў.

— Не ведаю... Яркія, а... Зіму прадчуваюць, ці што?

— Марына...

— А?

— Чатыры гады чакаю... Ты думаеш, я толькі сёння глядзеў на дарогу? Я кожны вечар... Я цябе, бывала, калі ты яшчэ на самым версе ідзеш, пазнаваў. Адно, Марына, мяне засмучае: што без нагі я... Пахавалі маю нагу на Вісле пад польскім горадам Сандамірам. Я тут, а яна там... Звыкацца ўжо стаў, а чатыры гады назад, калі Васіль твой адышоў, абнадзеіўся я, растрывожыў сябе. Моцна паламала мяне жыццё, як вунь тую лазу паводкай, дык яна не адчувае, што зламаная, а ўсё расце. Чалавеку цяжэй...

— Ягор Ягоравіч, не трэба пра гэта.

— Я таму, каб ты зразумела.

— Я разумею...

Дзве слязінкі, нябачныя ў цемры, коцяцца па шчоках жанчыны і высыхаюць. Яна баіцца іх выцерці, каб не пакрыўдзіць Ястрабава сваім жаночым шкадаваннем. Рукі ў яе агрубелыя, у мазалях, а ў сэрцы, абпаленым аднойчы ўласнай лютай бядой, носіць яна добрую цеплыню, якую саромеецца паказаць. Яна дапаможа суседцы, прылашчыць чужога хлапчука, але зробіць гэта моўчкі, не чакаючы падзякі і не жадаючы яе. Калі яе хваляць, ёй сорамна і няёмка, калі дакараюць — патупляе вочы і ўсё.

Да Ястрабава ў яе даўняе і складанае пачуццё. Калі Ястрабаў прыйшоў з фронту без нагі, яна, тады яшчэ дзяўчына, як маці, шкадавала яго і, можа, пайшла б за яго замуж, калі б ён гэтага захацеў. Але, страціўшы нагу, ён, моцны, хаця і сарамлівы, згубіў упэўненасць у сабе, замкнуўся. Здавалася, ён усё думае, як жыць, і не можа прыдумаць. Калі памёр яе муж, таксама франтавік, кантужаны ў Бранскіх лясах, — памёр, прастудзіўшыся ў паводку, — яна гады праз паўтары адчула прыліў ціхай пяшчоты да Ястрабава. Бачыла яна яго зрэдку ля моста, ёй хацелася прыціснуць да грудзей яго калматую русую галаву, але ён быў стрыманы, і яна, сустракаючыся з ім поглядам, адварочвалася.

— Марына!

— А?

— Скажы што небудзь.

— Што ж я скажу?

— Снішся ты мне, Марына. Адразу скажу, як жывую, бачу... Нядаўна нібыта сядзім мы з табой на лузе пад стогам і ўсё угаворваеш ты мяне капусту есці. А яна мне гэтая капуста ў горла не лезе, таму што я вочы твае, бровы твае, ногі твае бачу — вось як сёння, калі ты мыла бялізну... Не магу я без цябе, Марына!

Яна апускае галаву, і яе гарачае плячо яшчэ шчыльней прыціскаецца да пляча Ястрабава. Ён заўважае гэта і асцярожна, баючыся што не дазволіць, абдымае яе. Ёй успамінаюцца бяссонныя ночы, калі на вуліцы іграе гармонік, пяюць і смяюцца дзяўчаты, калі асыпаецца вішнёвы цвет і да золку свішчуць салаўі, а яна варочаецца на сваёй удовінай пасцелі, знемагаючы ад гарачых дум і адзіноты; успамінаюцца зімовыя завірухі, калі за акном снуецца і шуміць шэрая імгла, калі вецер свішча і вые ў коміне, а яна плача ад страху і тугі за сябе, пазбаўленую мужчынскай падтрымкі і цеплыні, за тысячы і тысячы ўдоў, у якіх вайна адабрала тое, чаго не можа вярнуць ніякі мір, — ласку і каханне... Іншы раз ёй хацелася крычаць: «Людзі, ды зрабіце ж што-небудзь, каб гэтага не было!» — і адразу ж жахліва ўсведамляла, што зрабіць нічога нельга, мёртвыя не ўстаюць з магілы. Тады яна кусала край падушкі так, што ў роце адчу-

У светлае заўтра мы разам ідзём

удзельнікам Тыдня рускай літаратуры ў Беларусі

РАЗМОВА З РУСКІМ ПАЭТАМ

Мой первый друг,
Мой друг бесценный...
А. ПУШКІН.

Анатоль ВЯЛЮГІН

Даўно я хацеў пазнаёміць цябе з гэтай дарогай.

Вось ён, паваротак на Віцебск.

Няспасвенае лета маладзіцца ў лугах; рассунуўшы алешнік, жмурыцца на сонцы рэчка. А насыпы ў белых зорах рамонку. Пескаватыя пагоркі, і сасоннік на іх, і струмені ярай смалы. Разгараецца верас...

Дарога ў казку майго маленства.

Ці не яно гэта, зарошанае, выходзіць з лесу? У руцэ кошык чырвонагаловых падасінавікаў. Аўсяны чуб, быстры і востры зрок, такі пагодны зрок, ажно паяснела неба над пералескам.

Не! Маё маленства з кошыкам грыбоў дзесьці заблудзілася ў нечапанай нетры — на сэрцы светла ад бярозак на цёплых баравінах і не хочацца выходзіць на вятрыстую дарогу.

Бачыш, направа, за мураванаю сцяною — старая каменіца. Колькі год стаіць яна?

Гэта дарога ў гісторыю майго краю.

За мураванаю сцяною — двор дарожнага наглядчыка. Старая паштовая станцыя. Тут спыняўся Аляксандр Пушкін. І менавіта на гэтай станцыі.

Помніш дарожныя нататкі Івана Пушчына?

Ён тады пісаў пра гэты шлях: «Беларускі тракт жахліва сумны. Не сустракаючы нікога на станцыях, я звычайна заглядваў у кнігу для запісу падарожных і там шукаў праезджых. Бачу раз, што напярэдадні праехаў Пушкін у Екацярынаслаў. Пытаюся ў наглядчыка: «Які гэта Пушкін?» Мне і думка не прыходзіла, што гэта можа быць Аляксандр. Наглядчык гаворыць, што гэта паэт Аляксандр Сяргеевіч едзе, здаецца, на службу, на перакладных, у чырвонай рускай кашулі, у апаясцы, у паяркавым капелюшы (Час быў жахліва гарачы)».

Мінаючы двор дарожнага наглядчыка, я часта думаю аб тым часе.

Яшчэ не ўдарыў стрэл Дантэса,
яшчэ ў прасторы не заціх
з Міхайлаўскага да Адэсы
калёсны гром перакладных.

І, чуючы рачныя тоні
за густалістым дубняком,
храпуць узмыленыя коні;
клубіцца пыл над бальшаком.

Сыходзе ўбок жабрак пахілы,
глядзіць паштовай тройцы
ўслед...
Ад горкіх дум, а не ад пылу
ў дарозе пасівеў паэт.

І тут, і тут царом распяты
зямля і воля на крыжы,
і, як жабрак, з мальбою хаты
глядзяць услед:—Дапамажы...

Мільгаюць хаты ў пыльнай веі
ды паласатыя слупы.
Прыгонныя спяваюць жнеі,
чужыя вяжучы снапы...

Беларускі тракт... Новаму часу не патрэбны перакладныя, восемдзесят стаеннікаў запрэжана, і чатырохколка вокамгненна мінае паштовую станцыю на маторнай хуткасці, і нідзе не прыкмеціш жахлівага суму: перад табою разгорнута залатая кніга мае Радзімы.

Дажынаюцца апошнія кліны. І там таксама маторы. Глядзі, за штурвалам бялее хусцінка. Гаспадыня поля. Без пагарды і зайздрасці паглядзіць яна на дарогу, дзе спяшаецца час, і час яе не абгоніць, і не абміне шчасце гаспадыню поля. Царыца дажынак **карануе песняй залатое жніва.** Чуеш?

Сэрца, сэрцайка маё
Б'ецца цераз грудку.
Як жа хлопцам не кахаць
Такую галубку?..

Гэта дарога ў беларускую мову.

Я ведаю, як ты шануеш яе, маю родную мову. Кажаш, яна заўсёды дапамагае табе адшукаць глыбіннае роснае слова? Так, яна захавала першародны змест і чысціню слова. Быццам глыбокае карэнне стагодніх дубоў-суседзяў, даўно пераплялося карэнне нашых моваў, і сёння гэтак высока і вячыста шуміць век-вечна зялёная крона майго слова. А калісьці гэтае слова выпламянялі агнём, паласавалі бізунамі, душылі на шыбеніцах, знішчалі алоўкам цэнзара.

Толькі гісторыя ў няспыннай сваёй хадзе інакш глядзела на бясспрэчныя рэчы і непарушныя ісціны.

У парыжскай эміграцыі Уладзімір Ільіч Ленін ставіў перад сабою як адну з чарговых задач — дэталёва пазнаёміцца са славянскімі культурамі і мовамі, у прыватнасці з беларускаю і ўкраінскаю. Ён склаў сабе вялікі спіс неабходных кніг, сярод якіх былі «Гісторыя рускай этнаграфіі» Пыпіна (том IV — «Беларусы»), «Параўнаўчая марфалогія славянскіх моваў» Міклошыца, «Лекцыі па славянскаму мовазнаўству» Фларынскага.

Максім Горкі на далёкім Капры пачуў грымоты купалаўскага гімна, пераклаў «А хто там ідзе?» на рускую мову.

Амаль усе дарэвалюцыйныя купалаўскія кнігі друкавалі піцерскія рабочыя. Сапраўды, патрэбен быў вялікі Янка Купала, каб на ўвесь свет загучала наша слова.

Мы з табой на дарозе Янкі Купалы.

Хай жа твае пераклады, мой дружа, гучаць, як рэха разгуканых лясоў, далін і дарог мае зямлі, гучаць на ўвесь свет, бо сягоння руская мова — трыбуна свету; і кожны з нас гаворыць на матчынай мове і з далёкімі народамі, і з высокімі зорамі.

Гэта дарога ў беларускую паэзію.

Толькі што мы закончылі вялікую работу: складзены, адрэдагаваны і сёлета выйдуць з друку тры тамы «Анталогіі беларускай паэзіі». Тры тамы летапісу жыцця народа, ягонай гераічнай працы і барацьбы. Цудоўны здабытак нашай культуры. Трэба падумаць, дарагі дружа, пра больш поўнае выданне беларускай анталогіі ў Маскве. Цяпер гэта лёгка зрабіць: усё сабрана, як след узважана. У ранейшых рускіх выданнях — ленінградскім і маскоўскім — прапушчана многа імён і твораў, якія маюць прынцыповае значэнне. Як пісаў Смелякоў,

я не о тех золотоглавых
певцах отеческой земли,
что пили всласть из чаши
славы
и в антологии вошли.

Ты ведаеш нашых добрых паэтаў, дружыш і знаёмы амаль з усімі — я не буду пералічаць імёны. Толькі як не згадаць тут на гэтай дарозе, каля старой паштовай станцыі, вялікую паэму Сяргея Дзяргая «Пушкін на шашы Энтузіястаў», над якою сціплы чалавек і сапраўдны паэт працаваў каля дзесяці год, як не ўспомніць яго выдатныя пераклады «Дванаццаці» Блока, «Сініх гусараў» Асеева, вершаў Багрыцкага і Лугаўскога.

Я пазнаёмлю цябе з усім. Жнівень — пара спеласці. Будзем уважліва чытаць залатую кнігу зямлі. Не вежы дубоў і замкаў маячаць у небе бацькаўшчыны — тэлевышкі, каміны заводаў, а ў бронзавых рамах бароў — белыя соты гарадскіх палацаў.

Гэта дарога ў паэзію жыцця.

Штохвілінна трэба трымаць руку на пульсе краіны. Дні змяшчаюць цяпер столькі, колькі раней не змяшчалі стагоддзі. За дзве гадзіны перакрываецца Дняпро. Нам падуладна бяздонная цемра космасу. Нялёгкая доля цяпер у летапісцаў. Трэба спяшацца, трэба жыць на хуткасці часу. Уся зямная куля выходзіць цяпер на арбіту агульначалавечага шчасця: гэта сцвярджае кожны радок праекта Праграмы камунізма. Мы чуем хваляванне натхнёнага кубінца Нікаласа Гільена: «Мне здаецца бясплённым паэт, які не мае сілы перадаць у лірыцы змест праграмы ці маніфеста»...

У доме хлеб, і ружы каля дома;
святло акон, святло душы
людской,
калоссе ніў і дум; зямлі
спакой;
трывожнае праменне
касмадрома;

мантаж турбін, вясёлы гул
прарана,
агні, якім не гаснучы зарэць,
і сталь, якой на зорах
не згарэць, —
усё змясціла новая
Праграма!

Кручча крычыць. Любоў
глядзіць з надзеяй.
У свеце музыка гучыць.
Курантаў бой...
Наш будзень вечнай выспее
нядзеляй,
калі мы спраўдзім гэткае
з табой.

Любы браце! На дарозе Пушкіна і Купалы стаіць наша дружба.

Як аркестр, грыміць сталёвы мост над ракою майго маленства, над маёй зачараванай Лучосай, і вятрыстая хуткасць часу грукоча над цёплым буркаваннем галубоў: яны гняздзяцца тут пад мостам, дзе высока над вадою спляліся трывалыя бэлькі, яны п'юць чыстую мяккую ваду зачараванай Лучосы.

Хто не паверыць гэтаму цуду, няхай спыніцца па дарозе на Віцебск, за старою паштоваю станцыяй: грыміць мост над ракою і чуваць цёплае буркаванне ды шаўковы лопат крылляў.

Тут мы з табою стаім і ўсё, як ёсць, чуем.

І добра, што мы думаем, як дзеці.

І добра, што мы, як дзеці, верым у шчасце.

ваўся гаркаваты смак пяра, і плакала, плакала... Цяпер усе жаданні, што не збыліся, уся туга аб гарачых мужчынскіх руках узнімаецца ў ёй, і ёй здаецца, што стук яе сэрца, як крык перапёлкі, можна пачуць у вёсцы.

— Ягор Ягоравіч...

— Што, Марына?

— Я не магу, Ягор Ягоравіч...

— Пра што ты?

— Я не пайду за цябе...

Наступае цяжкое маўчанне. У цішы ночы яшчэ мацней пахне палын і яшчэ больш настойліва гаворыць вада: «Паслухайце вы, людзі, я нешта ведаю...»

— Так, — здаўлена мармыча Ястрабаў, — Разумею... Разумею і не крыўджуся. Ты прыгожая жанчына, Марына, ты можаш сабе выбраць, а я што?

Ён здымае руку і спрабуе ўстаць, але яна мякка ўтрымлівае яго за шыю:

— Я ж не пра гэта...

— А пра што ж? — здзіўляецца ён.

— Я пра сына... Яму, Міхаську, шосты год пайшоў.

— Ну і што?

— Ягор Ягоравіч, я ведаю... Я думала ўжо. Ён так сабе, ён прывыкне, а я пра цябе. Як убачыш яго, адразу другога ўспомніш... Гэта зараз, калі мы ўдваіх, гэта раз—нічога, два, а як з раніцы да вечара, кожны дзень? Яго няўзлюбіш і мяне папракаць будзеш, а ці ж я вінавата? Мужа я кахала, сам ведаеш, а вось ужо больш двух гадоў, як ты ў душу запаў... Толькі на гора сыну я рабіць не хачу! У бацькі дзяцінства было — спіну не разгінаў, дык хоць сын ведаць гэтага не павінен. Калгас моцна на ногі становіцца, нават людзі падабрэлі, а калі сыну ад маіх пачуццяў толькі гора, навошта тады ўсё? Самі пра новае, добрае жыццё марым, а дзіцяці душу замуцім... А я ведаю такіх мужчын, бачыла: для сябе ледзь не раю хоча, а вакол топча і рые, як свіння ў агародзе. Ты сур'ёзны, а ўсё ж боязна...

— Гэта ты правільна, — уздыхае Ястрабаў. — Я разумею, Марына, ты не думай... Жыццё тут шмат наблытала, што правільна, дык правільна. Толькі я цябе папракаць не стану і сына не пакрыўджу, лепш ужо сам сабе другую нагу адрэжу, калі што... Ты павер ужо!

Прыціснуўшыся да пляча Ястрабава, жанчына плача, але гэта ціхія слёзы, ад якіх бывае толькі палёгка. Ён разумее гэта і сядзіць нейкі час нерухома, не перашкаджаючы ёй выплакацца. Паступова ім авалодвае думка, якую ён спяшаецца выказаць:

— Ты вось што... Хлопчык, мусіць адзін бегае цэлы дзень? Хлапчукі ў нас адчаянныя, і нос паб'юць, і ці мала што... Да мяне прыводзь. Вуду змайструю, няхай прывучаецца, абед самі зварым.

— Людзі такога нагавораць...

— Людзі — яны людзі і ёсць. Яны ў нас неблагія, людзі, усялякага на вяку пабачылі, разумеюць. Ніхто на свеце столькі не перажыў, колькі яны, а нічога сабе, правільна дзейнічаюць!.. Прывядзеш?

— Добра...

Ноч робіцца ўсё цішэйшай, усё глушэйшай. Даўно змоўк гармонік. У лугах за ракой праступаюць плямы і палосы туману, а над ім роўна і ярка свецяць жнівеньскія зоры. Адгрымелі неспакойныя навальніцы, з пажарамі, з градам, якія прыбівалі травы і пасевы, няма белаватага, нібы засланага дымком ліпеньскага неба, і скрозь, на зямлі і ў небе, як бы ўсталёўваецца нейкае зацішша, раўнавага.

— Так і глядзі, як маладыя, да золаку прагуляем! — смяецца жанчына. — Пара і дамоў... Заўтра на машыне за камбайнам працаваць, збожжа прымаць. Прысыпле сонную ў кузаве — вось табе і вяселле.

— У абед не заглянеш?

— Не... Ну, я пайшла...

На нейкую хвіліну ў мораку ночы яны зліваюцца ў адну постаць, затым жанчына хутка падымаецца па сцяжынцы. Яна, засопшыся, спыняецца перадыхнуць на грэбні кручы, на фоне ледзь пасвятлелага неба.

— Марына! — ціха кліча Ястрабаў.

— А?

— Дык ты прысылай хлопчыка, добра?

— Добра.

Ястрабаў застаецца адзін. Спаць яму не хочацца, ён ідзе на мост і там, слухаючы, як між бярвеннямі цурчыць вада, застаецца чакаць плыты. Няярка, але затое, як жывы, блішчыць пад зоркамі струмень на сярэдзіне ракі, і чутно, як на недалёкай вуліцы рыпяць веснічкі...

Пераклад з рускай мовы
М. СТРАЛЬЦОВА.

КВЕТКІ ДРУЖБЫ

Імення так — кветкай дружбы хочацца назваць кожны верш, змешчаны ў калектыўным зборніку беларускіх і рускіх паэтаў «Вянок дружбы», выдадзеным у Мінску да Тыдня рускай літаратуры ў Беларусі. Першыя і найбольш прыгожыя кветкі, сагрэтыя гарачымі сэрцамі выдатных мастакоў, паклалі ў гэты цудоўны вянок Максім Горкі і Янка Купала яшчэ тады, калі ў нашай літаратуры толькі зараджаўся метад сацыялістычнага рэалізму.

Рускі і беларускі народы ідуць па адным шляху — шляху, указаным неўміручым Ільічом. Разам прыйшлі яны да Кастрычніцкай рэвалюцыі, разам адстойвалі яе заваёвы ў гады грамадзянскай вайны, разам будавалі мірнае сацыялістычнае жыццё, разам змагаліся ў гады Вялікай Айчыннай вайны, разам цяпер пачалі будаўніцтва камуністычнага грамадства. Гэта вялікая, непарушная дружба, змацаваная гарачай крывёю лепшых сыноў і дочак народа, будзе жыць у вяках.

Кніга «Вянок дружбы» адлюстроўвае веліч гэтай братняй дружбы. Тут прадстаўлены паэты розных пакаленняў і розных творчых напрамкаў. Вельмі добра, што ў зборніку вершы беларускіх і рускіх паэтаў дадзены на іх родных мовах. За вершамі народнага паэта Беларусі Янкі Купалы ідуць творы старэйшага рускага паэта лаўрэата Ленінскай прэміі Аляксандра Пракоф'ева, у якіх ён з цёплым пачуццём піша:

А что мне взять в сторонку
братскую?
А ничего!
К друзьям лечу...
Все ж кружку старую солдатскую
На всякий случай захвачу!
(«Еще о дружбе»)

Побач з вершамі народнага паэта Беларусі Якуба Коласа стаяць вершы аднаго з любімейшых паэтаў нашага часу лаўрэата Ленінскай прэміі Аляксандра Твардоўскага. Нямала сцежак ён прайшоў па Беларусі, нямала пачуў мілагучных народных песень, прачытаў вершаў беларускіх паэтаў... Таму ён з вялікай любоўю ўплятае матывы нашых песень у рускае паэтычнае слова. Нас хвалююць яго паэмы «Васілій Цёркін», «Дом ля дарогі» і «За даллю даль», бо ў іх адлюстраваны таленавітай рукой мастака лёс, жыццё і барацьба таксама і беларускага народа.

Мы памятаем яшчэ з часоў вайны цудоўныя вершы Міхаіла Ісакоўскага, прысвечаныя Беларусі. І вось яна, «Беларуская песня», змешчаная ў зборніку, дзе паэт звяртаецца да сваіх братоў і сясцёр — народных мсціўцаў:

Пусть они не сдаются,
Пусть они ожидают,
Для фашистов могилу
Пусть поглубже копают...

Гэтыя словы падтрымкі і любві радавалі і натхнялі беларускі народ, прыдавалі яму сілы ў барацьбе з ворагам. Нездарма гэтыя вершы, як сапраўдныя кветкі, стаяць у вянку дружбы побач з вершам беларускага паэта Аркадзя Куляшова «Над брацкай магілай», у якім расказваецца пра воінаў-беларусаў, што загінулі, абараняючы рускую зямлю:

Ёсць пад Стараю Русай
руская вёска Лажыны.
Там, нібы ў Беларусі,
і вербы растуць і рабіны...
. . . .
Там магіла ёсць брацкая ў лузе
за вёскай Лажыны,
Там хлапцы беларускія
чэсна галовы злажылі...

Нямала вершаў прысвяцілі Беларусі Аляксей Суркоў і Канстанцін Сіманаў, якія многа хадзілі па дарогах Беларусі як воіны і карэспандэнты і ў горкія дні адступлення, і ў радасныя дні вызвалення нашай роднай зямлі. Іх франтавыя блакноты былі запоўнены шматлікімі эпізодамі з жыцця і барацьбы беларускага народа, і гэта знайшло сваё адлюстраванне ў вершах, змешчаных у зборніку. Тут і вершы А. Суркова пра дзеда Талаша і пра беларускую зямлю («Белоруссия»), дзе паэт усклікае:

Есть ли мера ярости правой
твоей,
Белорусский народ?

Вялікае ўражанне пакідае і верш К. Сіманава «Майор привез мальчишку на лафете» — пра юнага ўдзельніка абароны Брэсцкай крэпасці.

Цудоўныя вершы прысвяцілі Беларусі і паэты, чыйго голасу, на жаль, мы ўжо ніколі не пачуем. Гэта — Міхаіл Галодны і Уладзімір Лугаўскі. Яны не раз бывалі ў нашай рэспубліцы яшчэ ў даваенныя часы, сябравалі з беларускімі паэтамі.

Мы высока цэнім таксама плённую дзейнасць Якава Хелемскага, які робіць усё для таго, каб лепшыя вершы беларускіх паэтаў дайшлі да ўсесаюзнага чытача. Гэта адзін з лепшых перакладчыкаў нашых паэтычных твораў на рускую мову. Яго верш «Беларускія рэкі» можна аднесці да лепшых здабыткаў сучаснай рускай паэзіі. Цеплыня і лірычнасць, любоў і тонкае адчуванне прыроды надае гэтаму вершу надзвычайную свежасць і цеплыню.

У кнізе змешчаны вершы Максіма Танка, Пятра Глебкі, Петруся Броўкі, Пімена Панчанкі, Максіма Лужаніна, Піліпа Пестрака, якія ў сваіх творах з такой жа гарачай любоўю пішуць аб рускім народзе і яго баявых і працоўных здабытках.

У вянку дружбы вельмі хараша пераплятаюцца вершы Яраслава Смелякова і Язэпа Пушчы, Дзімітрыя Кедрына і Анатоля Вялюгіна, Мікалая Браўна і Міхася Калачынскага, Вадзіма Шэфнера і Васіля Віткі, Яўгенія Вінакурава і Кастуся Кірэенкі...

Усяго ў зборніку прадстаўлена 60 паэтаў як старэйшага, так і маладога пакалення. Іх творы — пераканаўчае сведчанне ўрачыстасці ленінскай дружбы савецкіх народаў, іх непарушнага адзінства як у цяжкія гады вайны, так і ў мірныя дні будаўніцтва.

Нашых паэтаў звязвае не толькі цеснае творчае адзінства, але і блізкая асабістая дружба. Разам ваявалі на франтах рускія і беларускія паэты, перажывалі адны і тыя ж радасці і нягоды, хваляваліся аднымі думкамі і пачуццямі. І гэта відаць у кожным вершы зборніка.

З поўнай сілай адчуваеш у кнізе подых сённяшняга дня, калі ўся наша неабсяжная савецкая Радзіма ад Брэста да Уладзівастока ператварылася ў гіганцкую будаўнічую пляцоўку.

Прыемна адзначыць, што наша паэтычная моладзь па прыкладу паэтаў старэйшага пакалення жыве стваральным жыццём народа, піша аб народзе і для народа.

Зборнік «Вянок дружбы» прысвечаны Тыдню рускай літаратуры ў Беларусі. Гэта ўжо пяты па ліку Тыдзень братніх літаратур у нашай рэспубліцы, пяты вянок дружбы савецкіх літаратур. Ён праводзіцца ў знамянальныя дні, калі ўся краіна жыве апублікаваным у друку праектам Праграмы будаўніцтва камунізма, калі адбыўся новы велічны палёт у космас савецкага чалавека Германа Цітова.

Вітаючы на беларускай зямлі дарагіх гасцей, рускіх паэтаў і пісьменнікаў, хочацца пажадаць ім новых творчых поспехаў і выказаць надзею, што яшчэ бліжэйшае знаёмства з дасягненнямі нашых рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі натхніць іх на напісанне новых твораў у новы вянок дружбы, які будзе квітнець вечна сваімі прыгожымі кветкамі.

Адно хацелася б сказаць у адрас складальнікаў і выдавецтва, што такія кніжкі трэба друкаваць куды большымі тыражамі. Тры тысячы экземпляраў ніяк не могуць задаволіць чытача. Трэба мець на ўвазе, што кніга надрукавана на дзвюх мовах — рускай і беларускай, а значыць, ёю зацікавяцца і ў Беларусі, і ў Расіі.

Рыгор НЯХАЙ.

Міхаіл Васільевіч Ісакоўскі — адзін з найлепшых сяброў пісьменнікаў і чытачоў нашай рэспублікі. Па усёй краіне звініць беларуская паэзія ў яго цудоўных перакладах. Кожная сустрэча з гэтым выдатным паэтам шчыра хвалюе.

Не толькі здымак застаўся і ад гэтага спаткання ў Крамлі, у час Трэцяга Усесаюзнага з'езда пісьменнікаў. Засталіся цяпло сэрцаў, крылаты палёт думак, пачуцці братэрства, вялікай любві.

Якаў ХЕЛЕМСКІ.

У майстэрні

Заіру АЗГУРУ

Тут мармур, гліна, тэракота,
Неакрылёнай сілы след...
Распачынаецца работа,
Ствараецца нанова свет.
Ён у чаканні распасцёрся,
І вось... ударыў малаток.
Напружаны крутыя торсы,
Відушчых воч яснее зрок.

Ужо разцом рука сумела
І думкі высекчы прамень.
Шчырэе майстар пасівелы
Без адпачынку цэлы дзень.
Заплача камень, заіскрыцца
Святлом усмешак, соллю слёз.
Высокай думкі бліскавіца
Асветліць час, народа лёс.

Не глыбы горбяцца гарою
Пад цёплай мудраю рукой —
Сябры, паплечнікі, героі
Увесь запоўнілі пакой.

Ім цесна без прысад зялёных,
Без плошчаў, што відны з акон.
Адушаўлёных і натхнёных,
Іх не ўтрымаеш пад замком.

Іх будучыня — п'едэсталы,
Кварталы, паркі гарадоў
І плошчаў гулкія авалы
У яснай далечы гадоў.
А вецер б'ецца ля парогу —
Ужо настала іх пара,
І шчодры майстар на дарогу
Жадае веку і дабра.

Ён зноў за працаю, руплівы,
Разец бярэ свае правы:
Свіціцца мармур трапятліва
І камень дыхае, жывы.
Тут пахне глінаю прамоклай,
Шчырэе майстар цэлы дзень.
Шуміць трывожны свет пры
вокнах —
Святло і цень.
Святло і цень...

Пераклаў з рускай
А. Вялюгін.

Марыя КАМІСАРАВА

Андаба

У дзікіх пушчах згублены
пачатак
Павольнай плыні светлае тваёй.
Навокал — непраходнае балота,
Дрыгва і мох — нічога больш—
спакой.

Але з якою лёгкасцю вясёлай,
Ты раптам з нетраў вырвешся
ў прастор,
І пацячэш спакойна па даліне,
І адлюструеш у глыбінях бор.

Па берагах квітнеюць сенажаці,
Калгасныя будынкі і сады,
Сінее лес і поле зелянее,
Шумяць млыны на розныя лады.

Барценіха, Лапаціха, Валкуша —
Ці мала іх на гэтых берагах!
І водмелі то тут, то там
жаўцеюць,
І грукаюць калёсы па мастах.

Паіцелька, карміцелька народа,
Жывая сведка радасцей,
журбот,
Ад беднага забітага Івана
Да знатнага Івана нашых год.

Ён ловіць рыбу у віры глыбокім,
Ён косіць сена ў росны ранні
час —
Раскінуўся багата і квяціста
На беразе іванаўскі калгас.

Ой, Андаба, блакітнае раздолле,
Праменная, пявучая вада!
Спяваюць Дар'і, Мар'і
і Параскі,
І ў кожнай гонару шчаслівы дар.

І мне самой хіба не ганарыцца
І на далонь панікнуць галавой,
Калі навекі знесла наша гора
За сіне мора Андаба з сабой!

Андаба — рэчка ў Кастрамской вобласці, дзе ў сяле Андрэеўскім нарадзілася паэтэса.

Пераклаў Алесь Звонак.

ЦЯПЛО БРАТНЯЙ РУКІ

Сённяшні беларускі тэатр, які дасягнуў высокага ідэйна-мастацкага ўзроўню, сваімі поспехамі ў многім абавязаны перадавой рускай тэатральнай культуры, рускай драматургіі. Ужо ў першы сезон свайго існавання Тэатр імя Янкі Купалы звяртаецца да рускай класічнай драматургіі і ставіць «На дне» Горкага.

У наступныя гады беларускія тэатры паставілі п'есы Горкага, Гогаля, Астроўскага, Сухава-Кабыліна, Талстога, Чэхава і іншых вялікіх рускіх пісьменнікаў, творчасць якіх мела выключна важнае значэнне ў развіцці рэалістычнага майстэрства нацыянальнай сцэны.

На кожным новым этапе развіцця беларускай сцэны, бадай, рашаючае значэнне ў барацьбе за рэалістычнае мастацтва мела руская савецкай драматургія.

Успомнім другую палову 20-х гадоў, калі ў беларускім тэатры асабліва абвастрылася барацьба за сцвярджэнне сучаснай тэмы і яе рэалістычнае ажыццяўленне. Вялікую ролю адыгралі ў гэтай барацьбе пастаноўкі п'ес «Мяцеж» Д. Фурманава і С. Паліванава, «Бронецягнік 14-69» Ус. Іванава і «Разлом» Б. Лаўранёва. Гэтыя пастаноўкі ўзнялі нашы тэатры на больш высокую ступень, памаглі майстрам беларускай сцэны замацавацца на пазіцыях рэалістычнага мастацтва.

У 30-х гадах беларускі тэатр перажываў пераломны этап у сваім жыцці, змагаючыся за творчы метад сацыялістычнага рэалізму. Яму давялося вытрымаць вострую барацьбу супраць антырэалістычных уплываў, у тым ліку і супраць фармалізму. І вось у гэтай барацьбе вялікую дапамогу аказала руская савецкая драматургія, якая і вызначыла поспехі беларускага тэатра на яго новым этапе. Такія спектаклі, як «Жыццё кліча» Ул. Біль-Белацаркоўскага, «Першая конная» Ус. Вішнеўскага, «Байцы» Б. Рамашова, «Мой друг» М. Пагодзіна, «Неспакойная старасць» Л. Рахманава, «Любоў Яравая» К. Транёва, «Машанька» А. Афінагенава і шмат іншых спектакляў з'явіліся той асновай, на якой замацаваліся новыя мастацкія прынцыпы ў беларускіх тэатрах.

Калі ў гады Айчыннай вайны беларускія тэатры здолелі выканаць свой абавязак перад Радзімай, дык у гэтым рашаючая роля зноў-такі належыць рускай драматургіі. Аснову рэпертуару беларускіх тэатраў тых год склалі такія п'есы, як «Нашэсце» Л. Ляонава, «Рускія людзі» К. Сіманава, «Крылатае племя» А. Первенцава і іншыя.

Мы не памылімся, калі скажам, што і за пасляваенныя гады не было ніводнай, колькі-небудзь значнай рускай п'есы на сучасную тэму, якая б не была пастаўлена на беларускай сцэне. Беларускія гледачы ўбачылі спектаклі «Маскоўскі характар» А. Сафронава, «Вялікая сіла» Б. Рамашова, «Голас Амерыкі» Б. Лаўранёва, «Іркуцкую гісторыю» А. Арбузава, «У добры час» В. Розава і многа іншых.

Асабліва вялікая заслуга рускіх савецкіх драматургаў у справе мастацкага стварэння вобраза вялікага Леніна. Іменна рускія драматургі першымі паказалі ў п'есах вобраз Леніна і далі магчымасць тэатрам усіх народаў паспрабаваць свае сілы ў вырашэнні гэтай складанай і пачэснай задачы. На беларускай сцэне з поспехам прайшлі і ідуць п'есы «Чалавек з ружжом», «Крамлёўскія куранты», «Трэцяя, патэтычная» М. Пагодзіна, «Вечная крыніца» Д. Зорына, «Навальнічны год» А. Каплера, у якіх створаны незабыўны вобраз Ільіча.

Майстры беларускай сцэны добра разумеюць, што іх поспехі арганічна звязаны з поспехамі рускага савецкага тэатральнага мастацтва і савецкіх драматургаў. Таму нашым тэатрам і драматургам варта яшчэ больш мацаваць творчыя сувязі з рускай таэтральнай культурай і драматургіяй.

Ул. НЯФЁД,
кандыдат мастацтвазнаўчых навук.

РАДАСНАЯ ПАДЗЕЯ

Прыезд групы рускіх літаратараў у Беларусь — падзея надзвычай радасная. Тут, сапраўды, найлепшая магчымасць для сустрэч, гутарак, для мацавання шматбаковай дружбы літаратур і братніх народаў нашых.

Кажуць, што правядзенне тыдняў братніх літаратур — гэта добрая традыцыя. Бадай, не толькі добрая традыцыя, — гэта праяўленне глыбіннага закону нашага жыцця, найярчэйшая форма сацыялістычнага інтэрнацыяналізму, адзнака невычэрпнасці сіл нашай шматнацыянальнай савецкай літаратуры.

У Беларусі нашы госці знойдуць шчырую і ўдзячную аўдыторыю. Іх словы тут будуць зразумелыя ў самым поўным і сапраўдным сэнсе — зразумелыя па мове і па духу, па сіле гуманістычных ідэй і патрыятычных пачуццяў, па прывабнай прыгажосці дасканалага мастацтва.

Сардэчна вітаем нашых рускіх сяброў!

Н. ПЕРКІН.

ДРУГАЯ СУСТРЭЧА

Музычнай драмай «Гарачая кроў» учора пачаў свае гастролі ў Мінску Маскоўскі цыганскі тэатр «Рамэн». З вялікім хваляваннем калектыў тэатра чакаў другой сустрэчы з гледачамі сталіцы Савецкай Беларусі. Першая сустрэча адбылася чвэрць стагоддзя назад, калі тэатр яшчэ быў зусім малады.

Мінулыя гады былі для тэатра гадамі станаўлення і творчай мужнасці. Адзіны ў свеце прафесіянальны цыганскі тэатр прайшоў вялікі і складаны шлях. Гадамі выпрацоўваўся яго творчы почырк: спалучэнне народнай музыкі, танца, песні і слова ў адзіным комплексе выразных сродкаў.

Для тэатра «Рамэн» артыстаў не рыхтуюць ні інстытуты, ні студыі. Тэатр сам выхоўвае і навучае моладзь, якая прыходзіць у калектыў. Вялікую працу па выхаванні акцёрскай моладзі вядуць заснавальнікі тэатра—заслужаныя артысты РСФСР Марыя Васільеўна Скарцова, якая аддала сцэне больш пяцідзесяці год, І. Ром-Лебедзеў, Ляля Чорная, артысты В. Палякоў, С. Андрэева, І. Хрусталёў.

Своеасаблівы рэпертуар тэатра. Рад п'ес для яго напісаны акцёрамі-цыганамі.

Спектакль «Гарачая кроў», якім пачаліся гастролі ў Мінску, напісаны па п'есе акцёра тэатра Івана Васільевіча Хрусталёва. Ім жа пастаўлены і танцы.

У гэтага спектакля шчаслівы лёс. Выпушчаны ў мінулым годзе ў час гастроляў у Свярдлоўску, ён з вялікім поспехам прайшоў у Баку, Тбілісі, Ленінградзе. Апроч хвалюючай і займальнай фабулы, поспех спектаклю прынеслі і цудоўная музыка кампазітара С. Бугачэўскага, і цікавае рэжысёрскае вырашэнне, знойдзенае галоўным рэжысёрам С. Барканам, і яркія, запамінальныя вобразы, створаныя выканаўцамі.

У арыгінальнай рэдакцыі пастаўлена народная драма ўкраінскага драматурга М. Старыцкага «Цыганка Аза». У сцэнічным варыянце тэатра гэтая п'еса стала

Сцэна са спектакля «Гарачая кроў» у пастаноўцы цыганскага тэатра «Рамэн». У ролях: Улада — артыст С. Шышкоў, Урсу — артыст В. Бізеў.

драматычнай паэмай аб каханні, якое перападольвае ўсе перашкоды, аб духоўнай прыгажосці чалавека, аб вялікай душы народа. Ярка выпісаны вобраз Азы стварыла адна з вядучых актрыс—заслужаная артыстка РСФСР В. Пятрова.

У аснове п'есы «Танцорка», напісанай драматургам і артыстам тэатра І. Ром-Лебедзевым, ляжаць глыбока жыццёвыя крыніцы. Не скора за ўсё з рускага жыцця 40-х гадоў мінулага стагоддзя. Лёс табарнай танцоркі, прыгажуні Марфуткі і старэйшага ў табары Яфімкі—гэта лёс закаханых, бяспраўных, але адначасова прыгожых і мужных людзей, якія імкнуцца да свабоды і шчасця.

У апошнія гады тэатр шмат і плённа працуе ў творчай садружнасці з дзеячамі культуры зарубежных краін. Пры актыўным удзеле індыйскіх дзеячоў мастацтва быў пастаўлены спектакль «Сонні і Махіваль» па спецыяльна напісанай прагрэсіўным індыйскім драматургам Балвантам Гаргі для нашага тэатра п'есе. Пры ўдзеле венгерскіх рэжысёра, кампазітара і балетмайстра былі пастаўлены спектакль «Сям'я цыгана».

У апошняй рабоце тэатра «Кармэн з Трыяны», напісанай на падставе навелы Праспера Мерыме, прымалі ўдзел прагрэсіўныя іспанскія тэатральныя дзеячы. Пастаноўку спектакля рэжысёр Ахзель Гуцьерэс, танцы паставіла Віялета Гонсалес, музыку напісалі кампазітары Валабуіх і Бертран.

Лірычную камедыю Я. Ялунера «Дзяўчынка з табара» тэатр прысвяціў 40-годдзю камсамола. Прывабны вобраз маладой цыганкі Зінкі, якая пакінула табар і пайшла ў горад да новага жыцця, стварыла заслужаная артыстка РСФСР В. Янкоўская.

У час гастроляў у Мінску калектыў тэатра будзе працягваць працу над п'есай малдаўскага драматурга І. Шведава «Рамбо-ро», прэм'ера якой павінна адбыцца ў Маскве ў дні XXII з'езда КПСС.

І. ГОЛЬДМАН,
намеснік дырэктара тэатра «Рамэн».

РАДУЕМСЯ ПОСПЕХАМ СЯБРОЎ

Шматгадовая дружба звязвае Літву і Беларусь. А дружба заўсёды нараджае пачуццё радасці за поспехі сяброў, жаданне дапамагчы адзін аднаму, вучыцца адзін у аднаго.

Шмат сапраўдных энтузіястаў працуе ў бібліятэках Літвы і Беларусі. Вось простая жанчына з працавітымі, сур'ёзнымі вачамі настаўніцы. Так, яна сапраўды была настаўніцай, а цяпер загадвае Душнонінскай сельскай бібліятэкай Алітускага раёна Літоўскай ССР. Гэта — дэпутат сельскага савета Лайма Пацыене. Нялёгка ёй было працаваць, бо Душнонінскі сельсавет вельмі раскіданы, аж на дзесяці хутарах. Але нягледзячы на гэта, тут кнігу чытае не толькі кожная сям'я, але ўсе насельніцтва сельсавета. У бібліятэцы — 793 дарослых чытачоў.

Хто ж дапамог бібліятэкару справіцца з гэтай ганаровай задачай? Актыў: настаўнікі, вучні старэйшых класаў, перадавыя калгаснікі. Самі чытачы з'яўляюцца добрымі прапагандыстамі кнігі, яны шмат зрабілі, каб кнігу чыталі і члены сваёй сям'і і суседзі. Самыя актыўныя яе памочнікі — загадчыца хаты-чытальні камсамолка Стасю Егужыце. Яна загадвае перасоўкай, у якой 92 чытачы; у перасоўцы настаўніцы Алены Сіруціце 102 чытачы і інш.

Камсамольскі запал загадчыцы Міраслаўскай сельскай бібліятэкі, сакратара камсамольскай арганізацыі Анэлі Матуліянітэ дапамог ёй прыцягнуць моладзь сельсавета, а таксама і іншых актывістаў да вырашэння высакароднай задачы: кнігу—у кожную сям'ю. Сярод актывістаў, на якіх абапіралася ў сваёй працы гэты добры энтузіяст, былі камсамольцы, старэйшыя школьнікі, а таксама спецыялісты сельскай гаспадаркі і нават кіруючыя работнікі калгаса. Напрыклад, калі старшыня калгаса ехаў у брыгады, ён браў з сабою кнігі і прапагандаваў іх сярод калгаснікаў.

Лейпалінгская сельская бібліятэка Лаздзіейскага раёна заняла другое месца на аглядзе сельскіх бібліятэк Літвы і атрымала званне «Лепшая сельская бібліятэка рэспублікі». Загадчыца бібліятэкі, дэпутат сельсавета Альбіна Баліо карыстаецца заслужаным аўтарытэтам у калгаснікаў. Яна здолела так паставіць работу, што кнігу чытаюць у кожнай сям'і. У Лейпалінгскім сельсавеце — 819 дарослых жыхароў і 198 дзяцей. Бібліятэка абслугоўвае 1 032 чытачы, з іх дарослых 818. Лепшым бібліятэкарам, лепшым перасоўнікам і іншым актыўным прапагандыстам кнігі ўручае Міністэрства культуры Літоўскай ССР значок «Аматар кнігі». Гэтым ганаровым значком былі ўзнагароджаны многія актывісты, сярод іх і старшыня сельсавета, які вельмі шмат увагі аддае бібліятэцы і ўсяляк дапамагае ёй прапагандаваць кнігу.

Бібліятэка сапраўды стала першым памочнікам партыйнай арганізацыі калгаса ў справе камуністычнага выхавання працоўных вёскі і ў вырашэнні вытворчых задач, якія стаяць перад калгаснікамі. Калгас у сваю чаргу таксама праяўляе ўвагу і клопат да бібліятэкі, асігнуючы сродкі на набыццё літаратуры.

З гонарам расказвае пра сваіх памочнікаў загадчыца Сейрыейскай сельскай бібліятэкі Выда Нядзінская. Пяць год назад прыйшла яна ў бібліятэку зусім яшчэ нясмелай, сціплай дзяўчынкай. У бібліятэцы не было і 300 чытачоў. Любоў да людзей, да сваёй працы дапамаглі Выдзе стварыць актыў, які разам з ёю горача ўзяўся за справу. Цяпер тут створана шэсць перасовак. Камсамольцы дапамагаюць свайму сакратару камсамольскай арганізацыі наладжваць падворныя абходы, а таксама праводзіць масавую работу. Сярод актывістаў бібліятэкі — калгасніца Сакалоўскайтэ абслугоўвае 40 чытачоў; загадчыца свінафермы Печкаўскайтэ дамаглася таго, што ўсе работнікі фермы чытаюць літаратуру па спецыяльнасці.

З любоўю аформлена наглядная агітацыя ў Рудомінскай сельскай бібліятэцы Лаздзіейскага раёна. Загадчыца бібліятэкі камсамолка Яўгенія Станкевічуйтэ сама выдатна малюе і з дапамогаю актывістаў з любоўю ўпрыгожыла памяшканне бібліятэкі. Любяць сваю ўстанову культуры і калгаснікі. 619 чытачоў карыстаюцца яе кнігамі. Умела кіруе іх чытаннем бібліятэкарка. З вялікім клопатам ставіцца да бібліятэкі старшыня сельсавета тав. Коласаў. Ён сам з'яўляецца актыўным чытачом, дапамагае бібліятэкару глыбей вывучаць запатрабаванні калгаснікаў, арганізоўваць масавую работу.

А як не любіць дзецям Яніну Янулевічэне — загадчыцу Алітускай раённай дзіцячай бібліятэкі! Для юных чытачоў тут створаны ўсе ўмовы: утульна, чыста, прыгожа. Самыя маленькія, прыйшоўшы ў гэты дом кнігі, трапляюць у свет казак, створаны клапатлівай рукой бібліятэкаркі. Яна не толькі ўмелы прапагандыст кнігі, яна — сапраўдны педагог: звяртае ўвагу на культуру мовы, на культуру ў абыходжанні з навакольнымі, нават на ўмовы жыцця і выхавання кожнага дзіцяці.

Усе гэтыя бібліятэкі абслугоўваюць кнігай кожную сям'ю. Ды і не толькі гэтыя. У Літве сёння няма ніводнай сельскай бібліятэкі, якая не вырашыла б гэтай задачы. Усе 1 508 сельскіх бібліятэк, а таксама і іншыя бібліятэкі рэспублікі з гонарам выканалі свае абавязацельствы—кнігу цяпер чытаюць у кожнай сям'і! Бібліятэкары рэспублікі, рыхтуючы дастойную сустрэчу XXII з'езду КПСС, узялі на сябе абавязацельствы: павялічыць выдачу сельскагаспадарчай, прыродазнаўча-навуковай і тэхнічнай літаратуры, палепшыць прапаганду кнігі, умацаваць сувязь бібліятэк з прадпрыемствамі і калгасамі.

Міністр культуры СССР тав. Фурцава павіншавала бібліятэчных работнікаў Літвы і пажадала ім далейшых поспехаў у іх высакароднай дзейнасці.

Сакрэт іх поспеху ў тым, што апроч бібліятэчных работнікаў актыўны ўдзел у рабоце іх прымаюць партыйныя і камсамольскія арганізацыі і шырокая грамадскасць. Кіруючыся пастановаю ЦК КПСС «Аб стане і мерах паляпшэння бібліятэчнай справы ў краіне», Міністэрства культуры рэспублікі правяло ва ўсіх раёнах нарады бібліятэчных работнікаў сумесна з кіраўнікамі партыйных і савецкіх арганізацый і органаў культуры, на якіх былі распрацаваны канкрэтныя меры па выкананню пастановы ЦК КПСС. Міністэрства культуры рэспублікі і аддзелы культуры пры актыўнай дапамозе мясцовых партыйных і савецкіх органаў правялі сур'ёзную работу па перадыслакацыі сеткі бібліятэк з мэтай больш мэтазгоднага яе размяшчэння. 200 бібліятэк было перамешчана ў іншыя населеныя пункты, створана дадатковая сетка пунктаў выдачы і перасоўных бібліятэк. У сучасны момант у кожным сельсавеце Літоўскай ССР ёсць сельская бібліятэка, а ў іншых і па дзве-тры. Сетка перасовак у параўнанні з 1953 годам узрасла больш чым у два разы. У прапагандзе кнігі прымала ўдзел каля сямі тысяч кнігавпошаў. Важна адзначыць, што колькасць чытачоў у параўнанні з папярэднімі гадамі сёлета таксама павялічылася ў два разы.

Вялікім стымулам у працы бібліятэк з'явіліся меры заахвочвання. Лепшым прапагандыстам кнігі прысвоены званні «Лепшая сельская бібліятэка рэспублікі», пераходны Чырвоны сцяг, а таксама значок «Аматар кнігі». Такі значок можна ўгледзець на грудзях не толькі бібліятэкара, але і сакратара райкома партыі, старшыні сельсавета, старшыні калгаса, настаўніцы, якая працуе перасоўніцай у аддаленым населеным пункце, ці загадчыцы фермы, якая прапагандуе кнігі сярод жывёлаводаў. Ды хіба мала іх, такіх простых, сціплых людзей, якія любяць сваю справу, правільна разумеюць, якую ролю ў жыцці калгаснай вёскі адыгрывае бібліятэка! Гэта сакратар Казму-Рудскага райкома партыі Літвы Вітаутас Цывілка, загадчык Алітускага раённага аддзела культуры тав. Радавічус, загадчык Шакейскага раённага аддзела культуры тав. Клімайціс і многія іншыя.

Вялікае значэнне мае прапаганда лепшага вопыту бібліятэк. Шырока паказваўся перадавы вопыт на старонках рэспубліканскага і раённага друку, а таксама на старонках штомесячнага часопіса «Бібліятэчная справа», які выдаецца Міністэрствам культуры Літоўскай ССР і Дзяржаўнай бібліятэкай Літоўскай ССР.

Хочацца адзначыць таксама і некаторыя іншыя станоўчыя моманты ў рабоце бібліятэк Літвы. У іх няма ніводнай сельскай і раённай бібліятэкі, дзе не было б алфавітнага і сістэматычнага каталога. Бібліятэкары вельмі актыўна выкарыстоўваюць для вядзення каталогаў друкаваную анатаваную картку. У працы з чытачамі шырока ўжываюцца матэрыялы рэкамендацыйнай бібліяграфіі, асабліва пры арганізацыі адкрытага доступу.

Хочацца пажадаць бібліятэкарам Літвы далейшых поспехаў у прапагандзе кнігі.

І. САНКОВА,
супрацоўніца Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя Леніна.

Неацэнны скарб

У праекце новай Праграмы КПСС намечаны шляхі пабудовы камуністычнага грамадства. Ужо сённяшняе пакаленне савецкіх людзей будзе жыць пры камунізме. А гэта значыць, што нам, савецкім людзям, трэба больш надаваць цяпер увагі пытанням камуністычнага выхавання чалавека, яго гарманічнага развіцця.

Камуністычная партыя і савецкая дзяржава ствараюць усе ўмовы, каб наш чалавек культурна рос, павышаў свае спецыяльныя веды, вучыўся на завочных і вячэрніх аддзяленнях ВНУ і тэхнікумаў, наведваў народныя універсітэты культуры, самадзейныя студыі выяўленчага мастацтва і г. д. Зайдзіце ў нашы клубы, палацы культуры, бібліятэкі. Тут ёсць усё, каб далучыць савецкіх людзей да вышынь чалавечай культуры і ведаў.

У Савецкай Беларусі працуюць звыш 20 тысяч бібліятэк розных сістэм і ведамстваў. Які гэта неацэнны скарб дае ў рукі савецкага чалавека наша партыя! Колькі кніг на іх паліцах і сховішчах! І ўсё для цябе, будаўнік камунізма.

Сярод гэтага незлічонага багацця пачэснае месца займаюць творы рускіх пісьменнікаў, якімі заслужана ганарыцца ўвесь свет, усё прагрэсіўнае чалавецтва. Пушкін, Лермантаў, Гогаль, Тургенеў, Някрасаў, Чарнышэўскі, Ганчароў, Леў Талстой, Чэхаў... Ды хіба пералічыш усе імёны сузор'я тытанаў чалавечай думкі і чарадзейных майстроў слова, якімі такая багатая руская зямля.

А творы савецкіх рускіх пісьменнікаў, што як эстафету высока нясуць усяму свету ідэі міру і дружбы, раскрываюць прыгажосць і веліч душы савецкага чалавека—актыўнага будаўніка новага, нязведанага свету. Горкі, Маякоўскі, Шолахаў, Фадзееў, Астроўскі, Пракоф'еў, Ляонаў, Твардоўскі, Федзін, Суркоў, Ціханаў, Палявой.

Творы рускіх пісьменнікаў займаюць пачэснае месца на паліцах бібліятэк нашай рэспублікі.

У бібліятэчных работнікаў ёсць многа форм і метадаў прапаганды кнігі. Сярод іх—літаратурныя вечары і дыспуты, канферэнцыі чытачоў, калектыўныя чытанні твораў і г. д. У цэнтры ўвагі многіх вечароў і канферэнцый, што праводзіліся ў нашай рэспубліцы, былі творы савецкіх рускіх літаратараў.

Цяпер у нашай бібліятэцы наладжана вялікая выстаўка з твораў рускіх савецкіх пісьменнікаў, прысвечаная Тыдню рускай савецкай літаратуры.

Мы, бібліятэчныя работнікі, шчаслівыя вітаць на беларускай зямлі дарагіх гасцей—пісьменнікаў вялікага рускага народа, якія прыехалі да нас, каб прыняць удзел у Тыдні рускай савецкай літаратуры. Іх прыезд для нас, прапагандыстаў кнігі,—вялікае, радаснае свята.

Дружбу братніх літаратур нам трэба ўсяляк пашыраць і ўмацоўваць. Гэта вельмі добра, што ў нашу рэспубліку прыязджаюць пісьменнікі братніх рэспублік, якія раскажуць аб сваіх поспехах і дасягненнях, аб сваіх вялікіх творчых планах на будучае.

Ф. СЦЕПАНЮК,
дырэктар Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя Леніна.

ЗАПРАШАЕМ У МАГАЗІН

— Як работнікі прылаўка падрыхтаваліся да Тыдня рускай літаратуры ў Беларусі? — з такім пытаннем звярнуліся мы да намесніка загадчыка аддзела мастацкай літаратуры Цэнтральнага кніжнага магазіна Мінска Нэлы Шумскай. Яна расказала:

— Аддзел рускай літаратуры — адзін з буйнейшых у магазіне. На паліцах прылаўка каля трох тысяч тамоў кніг. Сярод іх вялікая колькасць твораў класікаў рускай літаратуры — Пушкіна, Лермантава, Талстога, Чэхава, Горкага... Але ж творы савецкіх пісьменнікаў займаюць асноўнае месца. Тут кнігі А. Фадзеева, М. Астроўскага, А. Новікава - Прыбоя, Л. Ляонава, празаікаў і паэтаў малодшага пакалення. Да Тыдня рускай літаратуры работнікі магазіна падрыхтаваліся. Зроблена выстаўка твораў рускіх пісьменнікаў, кнігі якіх карыстаюцца папулярнасцю сярод чытачоў. У магазіне ёсць збор вершаў А. Пракоф'ева, дарожныя нататкі М. Грыбачова, вершы і паэмы М. Святлова, раман «Храбры Саянскія» С. Сартакова, зборнікі паэзіі Я. Хелемскага і Ю. Друнінай. У час тыдня братняй рускай літаратуры намечана правесці ў магазіне некалькі сустрэч пісьменнікаў з аматарамі кніг.

ПРАЦОЎНЫЯ РАПАРТЫ

Міністэрства культуры БССР і Прэзідыум Беларускага рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў культуры падвялі вынікі сацыялістычнага спаборніцтва прадпрыемстваў і арганізацый культуры БССР за ІІ-гі квартал 1961 года. Спаборнічаючы за дастойную сустрэчу XXII з'езда КПСС і XXV з'езда КПБ, калектывы прадпрыемстваў і арганізацый культуры дамагліся значных поспехаў у працы.

Паліграфічнымі прадпрыемствамі план ІІ-га квартала 1961 года выканан па аб'ёму валавой прадукцыі на 105,2 працэнта, па таварнай прадукцыі на 104,6 працэнта, па выпуску кніжна-часопіснай прадукцыі на 101,1 працэнта, па выяўленчай і іншай маляўнічай прадукцыі на 111 працэнтаў. План ІІ-га квартала перавыканан таксама кінасеткай і арганізацыямі кніжнага гандлю рэспублікі.

За дасягнутыя поспехі ў сацыялістычным спаборніцтве калегія Міністэрства культуры БССР і БРК прафсаюза работнікаў культуры ўручылі пераходныя Чырвоныя сцягі з выдачай грашовых прэмій Гродзенскай абласной друкарні, аддзелу кінафікацыі Віцебскага абласнога ўпраўлення культуры, кніжнаму магазіну № 13 Мінскага аблкнігагандлю.

Грашовымі прэміямі заахвочаны Віцебская абласная друкарня, мінскі завод «Кінадэталь», бібліятэчны калектар г. Магілёва, а таксама рад лепшых культасветустаноў рэспублікі, работнікаў кінасеткі і кнігагандлю.

Пецька, ардынарац славутага Чапая... І паўстаў малюнак часоў грамадзянскай вайны...

ГІСТОРЫЯ АДНАГО СЦЯГА

Беларускі дзяржаўны гісторыка-краязнаўчы музей атрымаў на захаванне звычайны пераходны Чырвоны сцяг. Яго за два месяцы да пачатку Вялікай Айчыннай вайны перадало Баранавіцкае абласное ўпраўленне пажарнай аховы Карэліцкай пажарнай камандзе як лепшай у вобласці. Факт сам па сабе нязначны, калі б не адна акалічнасць. З гісторыяй пераходнага Чырвонага сцяга звязаны лёс простага савецкага чалавека, якога доўга давялося шукаць. І вось што стала вядома...

У першыя дні Вялікай Айчыннай вайны раённы цэнтр Карэлічы акупіраваў вораг. Жыхары не скарыліся гітлераўцам. Адны лясамі пераходзілі лінію фронту і накіроўваліся ў савецкі тыл, другія ішлі ў партызанскія атрады. Сярод байцоў пажарнай каманды знайшліся два здраднікі, якія пайшлі ў халуі да ворага. Яны першыя заўважылі, што знік пераходны Чырвоны сцяг. Было зразумела, што яго схаваў савецкі чалавек. Але хто? Падазрэнне ўпала на жыхара Карэліч, пажарніка Васіля Пракопавіча Казлоўскага. Здраднікі прыйшлі да яго дадому.

— Аддай, Васіль, сцяг у камендатуру, — прапаноўвалі яны.

— Які сцяг?

— Ты ж схаваў яго. Больш няма каму. Факт палітычны...

— Навошта мне гэты сцяг!

— Не гавары, Васіль, мы ведаем! Патэфон у цябе ёсць. І пласцінкі маеш. Ёсць і гэтая «Широка страна моя родная...»

— Патэфон ёсць. Бярыце, калі трэба. Сцяга — няма.

Праз дзень схапілі Казлоўскага, прыцягнулі ў камендатуру і збілі так, што страціў чалавек прытомнасць.

Потым паліцаі зрабілі вобыск у кватэры Казлоўскага, перавярнулі ўсё дашчэнту ў пуні і, не знайшоўшы сцяга, вырашылі: навошта чалавек будзе пакуты пераносіць. Відаць, не ён схаваў.

Але вораг памыліўся.

Яшчэ калі гітлераўцы толькі занялі Карэлічы, Васіль Пракопавіч загарнуў сцяг у пергаментную паперу, потым у скуру, змазаную дзёгцем (каб мышы не пагрызлі) і схаваў у страху пуні.

Кожны год летам Казлоўскі браў сцяг, выносіў яго ў лес, прасушваў і зноў хаваў у патайное месца. У ліпені 1944 г., калі Карэлічы былі вызвалены ад ворага, перадаў сцяг райвыканкому. Хутка Васіль Пракопавіч змяніў месца жыхарства. А ў ліпені гэтага года сцяг перадалі музею.

Перад работнікамі музея паўстала задача высветліць, хто ж захаваў рэліквію працоўнай славы. У Карэлічах успомнілі пра Казлоўскага. Але ён пятнаццаць год назад выехаў з раённага цэнтра. Адшукалі далёкіх сваякоў. Яны падказалі адрас: Карэльская АССР, Мядзвежагорскі раён... Паслалі туды ліст. Хутка прыйшоў адказ ад Васіля Пракопавіча. Ён і расказаў кароткую гісторыю сцяга.

Даслаў музею Казлоўскі і сваю фотакартку. З яе глядзеў ужо немалады, але просты і адкрыты твар. Пад вусамі хавалася лёгкая ўсмешка, а вочы свяціліся чысцінёй і шчасцем.

ГАМЯЛЬЧАНАМ БЫЛО ЦІКАВА

Далёка ад цэнтра горада знаходзіцца гомельскі стадыён «Лакаматыў». І, аднак, больш дванаццаці тысяч чалавек сабралася на вялікае свята мастацтва, як было названа ў афішах Беларускай філармоніі своеасаблівае відовішча, паказанае 4 і 5 жніўня.

Шаснаццаць дзяўчат-фанфарыстак абвясцілі аб пачатку свята. У суправаджэнні ўзброеных рабочых і чырвонагвардзейцаў, са знаёмым жэстам, выцягнутай наперад рукой, едзе на бранявіку Уладзімір Ільіч Ленін (народны артыст СССР П. Малчанаў). Авацыя гледачоў сустрэла і праводзіла машыну.

Так адкрыўся парад-пралог.

Разгром Антанты і першыя ўдарныя брыгады, падпальшчыкі вайны, абарона Брэсцкай крэпасці, сцяг перамогі над рэйхстагам — усё гэта паказалі ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці горада, артысты Народнага тэатра. Затым на высокім пастаменце праплыў велічны манумент савецкаму воіну ў Берліне. Спакойна апусціўшы меч, трымае салдат дзіця і глядзіць наперад.

Пасля воіны Савецкай Арміі паказалі тры карціны на тэму «На варце міру». Мотапяхота на зямлі, авіядэсантнікі ў паветры і рачнікі на вадзе.

«Перакуем мячы на аралы» — такая заключная думка парада-пралога. Чарнігаўскі паказальны духавы аркестр суправаджаў усе яго тэмы музыкай, што намнога ўзмацняла эмацыянальнае ўздзеянне.

Другая частка відовішча складалася з вялікага канцэрта артыстаў кіно, тэатраў і эстрады. На тройцы з бомамі выехаў вядучы свята, артыст Беларускай філармоніі М. Шышкін. Сыграў фантазію на тэмы песень беларускіх кампазітараў эстрадны інструментальны ансамбль. Затым на ўпрыгожаных кветкамі аўтамашынах выязджалі, знаёміліся з гледачамі і выступалі артысты самых разнастайных жанраў. Песні змяняліся танцамі.

Вялікае ажыўленне ў праграму ўнесла спартыўнае выступленне дзяцей.

Час ляцеў хутка. Запаліліся пражэктары, і госці Беларусі, артысты кіно, з'явіліся перад гамяльчанамі.

З захапленнем сустрэлі гледачы заслужаную артыстку РСФСР Л. Смірнову, заслужанага артыста РСФСР Л. Кміта, І. Макараву, заслужаную артыстку РСФСР К. Лучко. А калі пад канец свята ў касцюме адмірала Ушакова выехаў выканаўца ролі ў аднайменным фільме народны артыст РСФСР І. Пераверзеў, бурныя воплескі сустрэлі і праводзілі яго.

Эфектны феерверк завяршыў вясёлае свята. Яно пакінула вялікае ўражанне.

Гамяльчанам было цікава.

І. ЛАКШТАНАЎ.

Артыстак Л. Смірнову і А. Данілаву гледачы добра ведаюць па кіно. Прыязна сустрэлі іх і на імправізаванай сцэне.

Вось так, з усмешкай і апладысментамі сустракалі кожны нумар свята мастацтва.

Іх пазналі адразу — сясцёр Логінавых. Цудоўнымі народнымі песнямі ўзялі ў палон гледачоў.

Фота П. БЕЛАВУСА.

НОВЫЯ МАЛЮНКІ, АРНАМЕНТЫ

Маладыя работніцы заняты вышыўкай. Багаты асартымент вырабаў, упрыгожаных рознымі цудоўнымі ўзорамі — жаночыя сукенкі, блузы, мужчынскія кашулі «беларускі», «украінкі», «гуцулкі», дарожкі, парцьеры, падушачкі на канапы, газетніцы і шмат іншага.

Бабруйская вышыўка атрымала прызнанне ў буйнейшых цэнтрах краіны.

Калі прайсціся ў летнія дні па праспектах Масквы, Ленінграда і Мінска і прыгледзецца да сезоннага адзення, дык часта можна ўгледзець вырабы Бабруйскай фабрыкі. Попыт на вырабы народнай вышыўкі павышаецца з кожным днём, мастацкую прадукцыю фабрыкі чакаюць у многіх гарадах краіны.

Вядома, нялёгкая справа стварыць сапраўды самабытны мастацкі твор, не капіруючы чужыя ўзоры. Трэба высветліць, наколькі цікавы, прыгожы новы ўзор, ці не будзе ён каштаваць вельмі дорага, ці няма больш простых метадаў выканання малюнка без шкоды для задумы аўтара. Пачынаюцца пошукі лепшых вырашэнняў, якія задаволілі б эстэтычныя густы пакупніка, майстроў-мастакоў і патрабаванні вытворчасці. Толькі пасля гэтага малюнкі адпраўляюцца Белмастакпрамтрэсту на разгляд мастацкага савета.

Але мала толькі творчай выдумкі прафесіянальных мастакоў, ім павінны прыйсці на дапамогу лепшыя майстры фабрыкі. На жаль, іх яшчэ слаба прыцягваюць да стварэння новых народных малюнкаў. А ў іх знойдзецца нямала добрых прапаноў. Над гэтым варта падумаць кіраўнікам фабрыкі.

А. БАГДАНОВІЧ.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАШКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОЎ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОЎ, Янка ШАРАХОЎСКІ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

«Литература и искусство» — орган Министерства культуры и правления Союза писателей БССР, Минск.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: г. Мінск, вул. Захарава, 19. Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі—3-24-61, намесніка галоўнага рэдактара — 3-25-25, адказнага сакратара—3-25-25, аддзела літаратуры—3-22-04, аддзела мастацтва—3-24-62, аддзела культуры—3-20-54, выдавецтва—3-19-52, бухгалтэрыі—3-11-03.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у аўторак і пятніцу

АТ 00307

Друкарня імя Сталіна.